

"ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ"

ΔΕΛΤΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗΣ ΕΝΗΜΕΡΩΣΕΩΣ

ΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ ΤΗΣ ΟΜΩΝΥΜΟΥ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

ΕΤΟΣ Θ'	ΤΕΥΧ. 66	ΜΑΡΤΙΟΣ 1982	Γραφεία: 'Οδός Μαυρομιχάλη 7—Τ. 143 Τηλ. 36.21.651 — 65.11.669
---------	-------------	--------------	---

Εικόνα από Πράμαντα: «Είπατο δημογέροντες επί Σκαιῆσι Πύλησιν».

'Ιλιάδα Γ'. Στίχ. 149.

('Αρχεῖο 'Αποστ. Βερτοδούλου).

ΑΘΗΝΑ 1982

ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ
(ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΟ ΚΟΜΙΤΑΤΟ)
1906

ΠΑΝΑΓ. ΔΑΓΚΛΗΣ
Υπερχηγός Γενικού Έπιτελείου
Πρόεδρος
ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΟΥΜΑΣ
Γεν. Διευθυντής ΣΠΑΠ
Σ. ΣΠΥΡΟΜΙΛΙΟΣ
Άρχηγός Χειμάρρας
ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΜΕΛΑΣ
Άνθυπilarχος
ΧΑΡ. ΛΙΑΜΠΗΣ
Άνθυποπλοίαρχος
ΧΡ. ΧΡΗΣΤΟΒΑΣΙΛΗΣ
Λόγιος
ΜΙΑΤ. ΠΑΝΤΑΖΗΣ
Υφηγητής Πανεπιστημίου
ΧΡ. ΧΡΟΝΗΣ
Υπολοχαγός Οικονομικού
ΠΕΡ. ΚΑΡΑΠΑΝΟΣ
Δικηγόρος
ΧΡ. ΜΑΛΑΜΟΣ
Ταγματάρχης Μηχανικού
ΓΕΩΡΓ. ΓΑΓΑΡΗΣ
Δημοσιογράφος
ΑΥΓ. ΑΒΕΡΩΦ
Πολιτευτής

ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ
(ΑΝΑΣΥΣΤΑΣΙΣ)
1934

Έπίτιμος Πρόεδρος
ΙΩΑΝΝΗΣ ΤΡΙΚΚΑΛΙΝΟΣ
Όμότιμος Καθηγητής
του Πανεπιστημίου Αθηνών
Άκαδημαϊκός

ΔΙΑΤΕΛΕΣΙΑΝΤΕΣ ΠΡΟΕΔΡΟΙ

ΣΠΥΡΙΔΩΝ ΒΛΑΧΟΣ
Ό από Ισπανίων Αρχιεπίσκοπος
Αθηνών και πάσης Ελλάδος
ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΟΥΜΑΣ
Γεν. Διευθυντής ΣΠΑΠ
ΑΝΤΩΝΙΟΣ Κ. ΠΑΛΗΣ
Στρατηγός
ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ Μ. ΜΕΛΑΣ
Στρατηγός
ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΜΠΑΛΑΝΟΣ
Άκαδημαϊκός
ΣΠΥΡΙΔΩΝ ΚΑΛΛΙΑΦΑΣ
Καθηγητής Πανεπιστημίου
ΙΩΑΝΝΗΣ ΤΡΙΚΚΑΛΙΝΟΣ
Άκαδημαϊκός
ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΒΑΒΑΡΕΤΟΣ
Δικηγόρος - Δημοσιογράφος

“ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ.,
ΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ ΤΗΣ ΟΜΩΝΥΜΟΥ
ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

ΙΣΤΟΡΙΑ - ΛΟΓΟΓΡΑΦΙΑ - ΧΡΟΝΟΓΡΑΦΙΑ - ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ
ΒΡΑΒΕΙΟΝ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ ΑΘΗΝΩΝ

ΓΡΑΦΕΙΑ: ΑΘΗΝΑΙ, οδός Μαυρομιχάλη 7
Τ. 143 — Τηλ. 36.21.651

Υπεύθυνος σύμφωνα με τὸ Νόμο:
ΑΛΞ. Χ. ΜΑΜΜΟΠΟΥΛΟΣ

Άγία Παρασκευή Ἀττικῆς - Τερψιθέας 64
Τηλ. 65.11.669

Τυπογραφείον:

Γ. ΜΠΡΟΥΖΙΩΤΗΣ — Γ. ΚΑΤΣΑΡΟΣ
Κωλέττη 4 — Τηλ. 36.03.820

Τυπώνεται σὲ 3.000 ἀντίτυπα καὶ ἀποστέλ-
λεται στὰ Μῆλη καὶ τοὺς Ἀκροατάς. Ἐτησίᾳ
συνδρομὴ Δρχ. 500.

Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν Α

	Σελ.
Πρόσκληση σὲ ὁμιλία	1
Εσσίλειος Ρόζος. Καθηγ. Πανεπιστημίου Ἰωαννίνων. Βιογραφικά	2
Γεωργ. Καλλίστρατου - Καθηγ. Πανεπι- στημίου Ἰωαννίνων. Ἐκθεση γιὰ τὴν Ἰδρυση «Ὄργανισμοῦ Παμβώτιδος»	3
Τῆς Συντάξεως. Ἡπειρωτικὴ Πνευματικὴ Ζωὴ καὶ Κίνηση	8
Τῆς Συντάξεως. Φιλολογικά καὶ Καλλι- τεχνικά Πορτραῖτα. Χρυσ. Λαμπρίδης, Σπ. Μουσελίμης, Βασίλ. Σκαφιδᾶς, Κώστ. Καλογῆρου, Μαρ. Ἀρκαδίου, Φίλιπ. Κολοβός	12
Τῆς Συντάξεως. Ἄλιεία μαργαριταριῶν	28
Τῆς Συντάξεως. Ἐσωτερικὴ Ζωὴ καὶ Κί- νηση	30

"ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ"

ΔΕΛΤΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗΣ ΕΝΗΜΕΡΩΣΕΩΣ

ΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ ΤΗΣ ΟΜΩΝΥΜΟΥ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

ΕΤΟΣ Θ'	ΤΕΥΧ. 66	ΜΑΡΤΙΟΣ 1982	Γραφεία: 'Οδός Μαυρομιχάλη 7—Τ. 143 Τηλ. 36.21.651 — 65.11.669
---------	-------------	--------------	---

ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ
ΒΡΑΒΕΙΟΝ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ ΑΘΗΝΩΝ
ΙΔΡΥΣΙΣ 1906 - ΑΝΑΣΥΣΤΑΣΙΣ 1934
ΕΙΣΔΟΧΗ "ΦΙΛΩΝ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ", 1976
ΟΔΟΣ ΜΑΥΡΟΜΙΧΑΛΗ 7 - ΑΘΗΝΑΙ Τ. 143
ΤΗΛ. 3621.651 - 6511.669

ΠΡΟΚΛΗΣΙΣ

Ἡ «Ἡπειρωτικὴ Ἐταιρεία» ὀργανώνει τὴν 28ην Ἀπριλίου 1982, ἡμέραν Τετάρτην καὶ ὥραν 7.30' μ.μ. εἰς τὴν αἴθουσαν τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐταιρείας Ἐλευθερίου Βενιζέλου 22 — Ὁμήρου, τὴν ἕκτην κατὰ σειράν πνευματικὴν ἐκδήλωσιν τῆς περιόδου 1981—82.

Κατ' αὐτὴν μετ' εἰσήγησιν τοῦ Προέδρου, θὰ ὀμιλήσῃ ὁ κ. Β α σ ί λ ε ι ο ς Ρ ό ζ ο ς, Καθηγητῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἰωαννίνων, στὴν ἔδρα τῆς Ἱστορίας τῆς Ἰατρικῆς μὲ θέμα :

«Γιαννιῶτες γιατροὶ κατὰ τὴ διάρκειαν τῆς Τουρκοκρατίας».

Παρακαλοῦμεν ὅπως εὐαρεστηθῆτε νὰ τιμήσετε τὴν Ἡπειρωτικὴν ἐκδήλωσιν μὲ τὴν παρουσίαν σας.

ΕΙΣΟΔΟΣ ΕΛΕΥΘΕΡΑ.

Ὁ Πρόεδρος
ΑΛΕΞ. Χ. ΜΑΜΜΟΠΟΥΛΟΣ

Ὁ Γεν. Γραμματεὺς
ΣΤΑΘ. Δ. ΛΑΜΠΡΙΔΗΣ

Βασίλειος Ρόζος

Έγεννήθη εις Αίγιον τὸ 1931. Γυμνασιακαὶ σπουδαὶ εἰς Αἴγιον. Ἱατρικὴ Σχολὴ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν (1950—57). Εἰδίκευση εἰς Μικροβιολογίαν (1958-61). Διδάκτωρ Παν)μίου Ἀθηνῶν (1968). Ὑφηγητὴς Παν)μίου Ἀθηνῶν (1977).

Μεταπτυχιακαὶ σπουδαὶ εἰς τὴν Ἱστορίαν τῆς Ἱατρικῆς, Ἱστορία καὶ Φιλοσοφία τῆς Ἐπιστήμης εἰς Πανεπιστήμιον MINNESOTA (USA), Μιννεάπολις.

Μεταπτυχιακαὶ σπουδαὶ εἰς τὴν Φιλοσοφικὴν Σχολὴν Παν)μίου Ἀθηνῶν καὶ Μιννεσότας (Ἱστορία τῆς Φιλοσοφίας, Ἀρχαία Ἑλληνικὴ καὶ Λατινικὴ Φιλολογία, Βυζαντινὴ καὶ Μεσαιωνικὴ Ἱστορία, Ἱστορία Νεωτέρων χρόνων, Παιδαγωγικὴ καὶ Ψυχολογία). Τὸ 1980 ἐξελέγη τακτικὸς καθηγητὴς τῆς Ἱστορίας τῆς Ἱατρικῆς εἰς τὴν Ἱατρικὴν Σχολὴν τοῦ Παν)μίου Ἰωαννίνων.

ΣΥΓΓΡΑΦΙΚΟΝ ἜΡΓΟΝ : 10 Μονογραφαί: εἰς θέματα Ἱστορίας τῆς Ἱατρικῆς, Φιλοσοφίας καὶ Κοιν. Ἀσφαλίσεων.

150 περίπου ἔργα: (ἀνακοινώσεις - δημοσιεύσεις) Ἱστορίας τῆς Ἱατρικῆς, φιλοσοφίας καὶ ἱατροκοινωνικῶν μελέτων.

Εἶναι μέλος 15 ἑλληνικῶν καὶ ξένων ἐπιστημονικῶν ἐταιρειῶν καὶ ἔχει συμμετάσχει με ἀνακοινώσεις εἰς 30 καὶ πλέον ἐπιστημονικὰ συνέδρια τοῦ ἐσωτερικοῦ καὶ ἐξωτερικοῦ.

Ἔχει πλουσίαν κοινωνικὴν δράσιν ὡς μέλος τοῦ Φιλολογικοῦ Συλλόγου «Παρνασσός», τοῦ Ἱατρικοῦ Συλλόγου Ἀθηνῶν, τῆς Ἑνώσεως Μικροβιολόγων, τῆς Ἐταιρείας Ἑλληνικῶν Σπουδῶν, φοιτητικῶν συλλόγων, τῆς Ἐταιρείας Ἱστορικῶν Συγγραφέων, τῆς Ἀντικαρκινικῆς καὶ Γεροντολογικῆς Ἐταιρείας κλπ.

Ἔχει τιμηθῆ με τὸ πρῶτον βραβεῖον τοῦ Ἱατρικοῦ Συλλόγου Ἀθηνῶν (1965) καὶ με ἔπαινον τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν (1975) διὰ μελέταν τοῦ ἐπι τῶν Κοιν. Ἀσφαλίσεων.

Διδάσκει εἰς τὸ Παν)μιον Ἰωαννίνων Ἱστορίαν τῆς Ἱατρικῆς, Γνωσιολογίαν καὶ Ἱατρικὴν Ἠθικὴν καὶ Δεοντολογίαν.

Ἐσχάτη ὥρα. Ἀπὸ στοιχεῖο βορβορώδους θανάτου νὰ γίνει καὶ

πάδη τὸ ὄμορφο στολίδι τῆς πόλης

ΕΚΘΕΣΗ ΤΟΥ ΚΑΘΗΓΗΤΟΥ κ. ΓΕΩΡΓ. ΚΑΛΛΙΣΤΡΑΤΟΥ
γιὰ τὴν ἴδρυση ἐνὸς «Ἵδρυσμοῦ Λίμνης Παμβώτιδος»
μὲ σκοπὸ τὴν ἀξιοποίηση τῆς Λίμνης τῶν Ἰωαννίνων

**Οἱ στόχοι τοῦ Ἵδρυσμοῦ εἶ-
ναι οἱ ἑξῆς:**

1) Πρόληψις καὶ ἐλάττωσις τοῦ
βαθμοῦ ρυπάνσεως τῆς λίμνης.

2) Αὔξησις τῆς παραγωγῆς τοῦ
ἀλιευτικοῦ πλοῦτου καὶ ἄλλων ζωϊ-
κῶν τροφῶν.

3) Ὡς συνέπεια τοῦ δευτέρου θὰ
εἶναι καὶ ἡ αὔξησις τοῦ εἰσοδήμα-
τος τῶν Νησιωτῶν καὶ τῶν ἄλλων
ἐργαζομένων ἢ ὅποια μπορεῖ νὰ
φθάσει σὲ Δυτικοευρωπαϊκὰ ἐπίπε-
δα ἀμοιβῶν.

4) Ἐλάττωσις τῆς τιμῆς τῶν πα-
ραγομένων τροφίμων καὶ κατὰ συ-
νέπειαν οἰκονομικὴ ἀνακούφιση ἐ-
νὸς μεγάλου μέρους τοῦ πληθυ-
σμοῦ.

5) Ἀπὸ τὴν ἐκμετόλλευσιν τῆς λί-
μνης μποροῦν νὰ προκύψουν μελ-
λοντικῶς τεράστια ἔσοδα τὰ ὅποια
νὰ φθάνουν τὸ χρόνο τὰ 500.000.000
δρχ. καὶ (παραγωγή 1.000.000 κι-
λῶν κρέατος ἀπὸ πάπιες καὶ χῆνες
πρὸς 70 δρχ. τὸ κιλὸ περίπου ἴσον
70.000.000 δρχ., 5.000.000 κιλά κυ-
πρίνων προερχόμενα ἀπὸ τὴν τεχνη-

τῆ ἀναπαραγωγῆ τοῦ Κέντρου Ὑ-
δροβιολογικῶν Ἐρευνῶν πρὸς 100
δρχ. τὸ κιλὸ περίπου ἴσον 500.000.
000 δρχ. καὶ 500.000 κιλά χέλια
πρὸς 200 δρχ. τὸ κιλὸ ἴσον μὲ 100.
000.000 δρχ. περίπου).

Τὰ ἀνωτέρω ποσὰ θὰ διατίθενται
μετὰ τὴν ἀφαίρεση τῶν ἡμερομισθί-
ων τῶν ἐργαζομένων, διὰ ἐπενδύ-
σεις παραγωγικῶν ἔργων.

6) Χρησιμοποίηση μέρους τοῦ νε-
ροῦ τῆς λίμνης πρὸς ἄρδευση χω-
ραφίων.

7) Ἰδρυσις Κέντρων ἀναψυχῆς
γιὰ τοὺς κατοικοὺς τῶν Ἰωαννίνων

καθώς και τούς τουρίστες της πόλεως.

Διοικήσεις «Όργανισμού Λίμνης Παμβώτιδος»

Ο Όργανισμός να διοικείται από μία 9μελή επιτροπή της οποίας ή αποστολή θα είναι ή εκπλήρωση των σκοπών του οργανισμού και ο έλεγχος της αποδοτικότητας των διοικητικών υπαλλήλων των ασχολουμένων με την διεκπεραίωση οι οποίοι δεν θα πρέπει να υπερβαίνουν το 10% εν σχέσει με τούς αποδοτικά εργαζομένους.

Η 9μελής επιτροπή μπορεί να αποτελείται:

1) Από τόν έκαστοτε Νομάρχη Ίωαννίνων.

3) Από τόν έκαστοτε Διευθυντήν του Γ.Ο.Ε.Β. ή από έτερον αντιπρόσωπον όριζόμενον από τόν Ύπουργείο Γεωργίας.

4) Από τόν Πρόεδρο Συνεταιρισμού Ψαράδων του νησιού ή υπό του συνεταιρισμού όριζόμενον αντιπρόσωπόν των.

5) Από έναν Καθηγητή του Πανεπιστημίου Ίωαννίνων όριζόμενον από την Σύγκλητο.

6) Από τόν Διευθυντή του Ίχθυογεννητικού Σταθμού Λούρου (Τέροβο).

7) Από τόν Πρόεδρο Έταιρείας Προστασίας Περιβάλλοντος ή ένα αντιπρόσωπον αυτής.

8) Από έναν εκπρόσωπο Κοινοτήτων (Περάματος, Στρουνίου, Λογιάδων, Καστρίτσας, Κατσικάς, Άναπολής) όριζόμενον από την τοπι-

κή Ένωση Δήμων και Κοινοτήτων.

9) Από τόν Πρόεδρο του Κέντρου Ύδροβιολογικών Έρευνών ή ένα μέλος της Διοικήσεως του Κ.Υ.Β.Ε.

Ύδροποίηση τών στόχων

1) Πρόληψις και έλάττωσις της ρυπάνσεως του θαθμοϋ ρυπάνσεως.

Προτείνονται τά έξής μέτρα:

α) Σταδιακή έλάττωσις της ποσότητας τών αποβαλλομένων βόθρων στη λίμνη διά υποχρεωτικής κατασκευής έγκαταστάσεως βιολογικού καθαρισμού και εν συνεχεία όξυγονώσεως του καθαρισθέντος Ύδατος τών βόθρων ούτως ώστε μελλοντικώς οι βόθροι όχι μόνον δεν θα μολύνουν αλλά άπεναντίας θα έμπλουτίζουν την λίμνη με καθαρό νερό πλούσιο σε O_2 .

β) Απαγόρευσις ρίψεως άπορριμάτων τών χοιροστασιών στη λίμνη και μεταφορά της κορπιάς εις κατάλληλα άγωνα έγκαταλελειμμένα ή μη χωράφια της περιοχής τών Ίωαννίνων έπιλεγόμενα υπό Έπιτροπής άποτελουμένης από τόν Νομάρχη, από τόν Διευθυντή Κτηνιατρικής Ύπηρεσίας, από τόν Διευθυντή του Ύπουργείου Γεωργίας Ίωαννίνων από τόν Διευθυντή του Γ.Ο.Ε.Β. και άλλους.

Κατ' αυτόν τόν τρόπο ένας από τούς παράγοντες ρυπάνσεως της λίμνης μπορεί να έξουδετερωθή και συγχρόνως άγωνα χωράφια μπορούν να αξιοποιηθούν και να μετατραπούν με τόν καιρό σε εύφορα καλλιεργήσιμα και να αύξηθει ή ά-

ποδοτικότητος τους ὅπως συμβαίνει σὲ προηγμένα Κράτη.

γ) Διάνοιξις σηράγγων ἐπικοινωνίας μήκους 20—50 μ. καὶ διαμέτρου ἑνὸς μέτρου οὕτως ὥστε τὸ νερὸ πηγῶν τῆς περιοχῆς Περάματος Στρουνίου νὰ ἐπικοινωνήσῃ μετὰ τὴν λίμνην ἢ ὁποῖα θὰ δέχεται καθαρὸ πηγαῖο νερὸ (ὁ χωμάτινος δρόμος ποὺ ἔχει κατασκευαστεῖ πρὸ ἐτῶν ἔχει ἀποκόψει τὴν ἐπικοινωνίαν τῶν πηγῶν μετὰ τὴν λίμνην).

δ) Κατασκευὴ μεγάλης δεξαμενῆς διὰ τὴν ὑποχρεωτικὴν προσκόμιση σὲ αὐτὴν τῶν λαδιῶν αὐτοκινήτων κ.ἄ. ἀπορριμμάτων ποὺ προέρχονται ἀπὸ τὰ πρατήρια βενζίνης, συνεργεῖα ἐπισκευῆς αὐτοκινήτων τῶν διαφόρων ιδιωτῶν, Δ. Υ., Στρατοῦ κλπ. τὰ ὁποῖα σήμερον ρίπτονται ἄμεσα ἢ ἔμμεσα εἰς τὴν λίμνην (μελέτη ὑπὸ τοῦ Πανεπιστημίου τῆς δυνατότητος καύσεως αὐτῶν διὰ τὴν παραγωγὴν θερμικῆς ἐνεργείας).

ε) Ὑποχρέωσις τῶν διαφόρων ἐργοστασίων κατασκευῆς μαρμάρων κλπ. συναφῶν ἐπιχειρήσεων διὰ τὸν ἐκσυγχρονισμόν τῶν ἐγκαταστάσεών τους οὕτως ὥστε νὰ περιορισθῇ ἡ σπατάλη τοῦ ἐθνικοῦ πλούτου ποὺ γίνεται σήμερον καὶ νὰ ἐλαττωθῇ εἰς τὸ ἐλάχιστον ἡ παραγωγὴ μαρμαρόσκονης καὶ οὐσιῶν οἱ ὁποῖες μόλυνουν τὴν λίμνην.

Ὑποχρέωσις τῶν ἐργοστασίων νὰ μὴ ρίπτονται τὰ ὑποπροϊόντα τους εἰς τὴν λίμνην ἀλλὰ σὲ καταλλήλους ἐπιλεγμένους χώρους γι' αὐτὸ τὸ σκοπὸν.

ζ) Χρησιμοποίησις καταλλήλων

ἀντλιῶν ὀξυγονώσεως τοῦ ὕδατος τῆς λίμνης.

η) Ὁ βιολογικὸς καθαρισμὸς τῆς λίμνης μετὰ κατάλληλα ψάρια τὰ ὁποῖα θὰ καταναλίσκουν τὸ ὑπάρχον φυτὸ καὶ ζωοπλαγκτόν. ("Ἴδε ἔκθεσις Καθηγητοῦ κ. Γ. Καλλισπράτου γιὰ τὴν εἰσαγωγὴν τῶν καταλλήλων ψαριῶν ἐκ Βουλγαρίας).

Αὔξησης τῆς παραγωγῆς τοῦ ἀδιευστικοῦ πλοῦτου καὶ ἀλλῶν ζωϊκῶν τροφῶν.

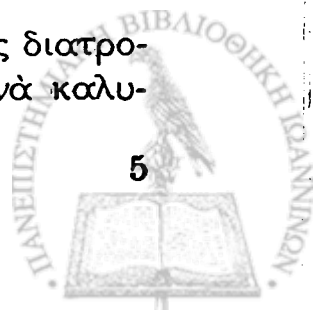
α) Κυπρινοκαλλιέργεια.

Οἱ κυπρίνοι θὰ ἀναπαράγονται μετὰ τεχνητὴν γονιμοποίησιν εἰς τὸ Κ.Υ. Β.Ε. εἰς τὸ κτήμα τοῦ Κατσικᾶ τὸ ὁποῖο ἔχει παραχωρηθῆ ἀπὸ τὸ Ὑπουργεῖο Γεωργίας. Ἡ συσκευὴ γιὰ τὴν τεχνικὴ ἀναπαραγωγὴ τῶν κυπρίνων θὰ ἔλθῃ προσεχῶς εἰς τὸ Γιάννενα. Προγραμματίζομε νὰ ρίχνομε τὸ χρόνον 7—8 ἑκατ. κυπρίνους γιὰ τὸν ἐμπλουτισμὸν τῆς λίμνης. Ὑπολογίζεται ἡ ἐτήσια παραγωγὴ κυπρίνων ν' ἀνέρχεται μελλοντικῶς σὲ 5—6 ἑκατ. κιλά ἐτησίως.

β) Παραγωγὴ κρέατος ἀπὸ πάπιες καὶ χήνες.

Γιὰ τὴν ἐκτροφήν τῶν ἑκατομμυρίων κυπρίνων τὰ ὁποῖα θὰ ρίχνονται εἰς τὴν λίμνην εἶναι ἀπαραίτητον νὰ ὑπάρχῃ συμπληρωματικὴ τροφή (συμπυκνώματα δημητριακῶν καὶ ἄλλα).

Ἐπειδὴ ὁμως ἕνα 20% τῆς διατροφῆς τοῦ κυπρίνου μπορεῖ νὰ καλυ-

ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΗ ΠΙΝΑΚΟΘΗΚΗ

Αυλόπορτες στο Πάπιγκο.

(Άρχείο Άποστ. Βερτοδύλου).

φθει από κουτσουλιές πτηνών γι' αυτό το λόγο τὰ συμπυκνώματα θὰ διατίθενται ἄμεσα γιὰ τὴν ἔκτροφή 100.000 εἰδικῆς ράτσας ἀπὸ πάπιες καὶ χῆνες οἱ ὁποῖες ἐντὸς 10 ἑβδομάδων φθάνουν τὸ ζῶν βάρος πέραν τῶν 2 κιλῶν (δηλ. ὑπολογίζεται ἡ ἀπόδοσις ὡς ἑξῆς: 200.000 κιλά στίς 10 ἑβδομάδες ἐπὶ 5 ἑκτροφές ἴσον μὲ 1.000.000 κιλά τὸ χρόνο).

γ) Ἐκτροφὴ χελιῶν.

Μὲ τὴν πειραματικὴ μονάδα τὴν ὁποῖαν ἔχουμε θάβει στὴ λίμνη παρατηρήσαμε ὅτι εἶναι δυνατὴ ἡ ἔκτροφή χελιῶν σὲ κλειστοὺς χώρους, λόγω τῆς ὑπάρξεως ἀφθόνου καταλλήλου τροφῆς καὶ ἰδανικῶν συνθηκῶν στὴ λίμνη.

Ἡ ἔκτροφή χελιῶν παρουσιάζει ἀρκετὰ οἰκονομικὰ πλεονεκτήματα καὶ μπορεῖ ἡ ἐτήσια παραγωγή αὐτῶν νὰ φθάσει τίς 500.000 κιλά καὶ ἄνω.

δ) Ἀύξεις τοῦ εἰσοδήματος τῶν νησιωτῶν.

Ὑπὸ τίς σημερινές συνθήκες ἡ λίμνη εἶναι πλούσια σὲ ἀπόβλητα τῆς πόλεως τῶν Ἰωαννίνων καὶ ἀντιστρόφως ἀνάλογα φτωχὴ σὲ ψάρια. Μὲ τὴν συστηματικὴ ἀξιοποίηση τῆς λίμνης θὰ ἀντιστραφοῦν οἱ ὄροι καὶ θὰ ὑπάρξει πλούσιο ἀλίευμα τὸ ὁποῖο θὰ συμβάλλει οἰκονομικὰ στὴν ἀνύψωση τοῦ βιοτικοῦ ἐπιπέδου τῆς περιοχῆς.

ε) Ἐλάττωσις τῆς τιμῆς τῶν παραγομένων τροφίμων.

Εἶναι φανερὸ μὲ τὴν συστηματι-

κὴ καλλιέργεια τοῦ ἀλιευτικοῦ πλούτου οἱ ψαράδες στὴ μονάδα τοῦ χρόνου θὰ μποροῦν νὰ ψαρεύουν περισσότερα ψάρια πού θὰ ἔχουν ὡς ἀποτέλεσμα τὴν ἐλάττωσις τῆς τιμῆς τῶν ψαριῶν. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπο θὰ φτηνῆναι αὐτὸ τὸ εἶδος τῶν τροφῶν τὸ ὁποῖο ἀπὸ ἀπόψεως φυσιολογίας διατροφῆς ἀποτελεῖ ἀρίστη πηγὴ ζωικῶν λευκωμάτων.

στ) Ἔσοδα τῆς λίμνης.

Οἱ πόροι τοῦ ὀργανισμοῦ θὰ προέρχονται κατὰ τὰ πρῶτα ἔτη τῆς ὀργανώσεως ἀπὸ κρατικὲς ἐπιχορηγήσεις. Μὲ τὴν ὀλοκλήρωση τοῦ ἔργου τὰ ἔσοδα θὰ προέρχονται ἀπὸ τὴν ἐκμετάλλευσιν τοῦ ἀλιευτικοῦ, ὑδατίνου καὶ τουριστικοῦ πλοῦτος τῆς λίμνης καθὼς ἐπίσης καὶ ἀπὸ διάφορες εἰσφορές, δωρεές καὶ προστίματα (παραβάσεις διατάξεων ρυπάνσεως τοῦ περιβάλλοντος παρανόμου θήρας καὶ ἀλιείας).

Ἡ διάθεσις τῶν ἐσόδων θὰ γίνεταί ὡς ἑξῆς:

α) Πληρωμὴ ἐργατῶν καὶ ἄλλων ἀσχολουμένων μὲ παραγωγικὰ ἔργα καθὼς ἐπίσης καὶ Διοικητικῶν ὑπαλλήλων οἱ ὁποῖοι δὲν πρέπει νὰ ὑπερβαίνουν τὸ 10% διὰ νὰ ἐγγυᾶται ἡ παραγωγικότης τοῦ ὀργανισμοῦ.

β) Διάθεσις 10% διὰ τὴν κατασκευὴ ἐξυγιαντικῶν ἔργων, ἔργων προστασίας περιβάλλοντος, ἔργων προστασίας τῆς πρωτογενοῦς παραγωγῆς.

γ) Σὲ ἐπενδυτικὰ ἔργα κατὰ 60% π.χ. κατασκευὴ συγχρόνων μονάδων πού ἐπέχουν σχέση μὲ τὴν πα-

(ΣΥΝΕΧΕΙΑ στὴ σελίδα 10)

Ἡπειρωτικὴ Πνευματικὴ Ζωὴ καὶ Κίνησις

Ὁ Γρηγ. Ξενοπούδος γιὰ τὸ Ἡπειρωτικὸ γλωσσικὸ ἰδίωμα

ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΞΕΝΟΠΟΥΔΟΣ

τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν
Ἀθῆναι, 2 ὁδὸς Σουλίου

1 Νοεμβρίου 1945

Ἀγαπητέ μου κ. Οἰκονομίδη,

Μετὰ τὴ συμφορὰ πού ἔπαθα κατὰ τὰ
Δεκεμβριανά, ὅταν λεηλατήθηκε καὶ πυρ-
πολήθηκε ἡ κατοικία μου — ὃς διέσωσα
παρὰ ὅ,τι φοροῦσα τὴν ὥρα τῆς φυγῆς—
καμμιά διάθεσις δὲ ἔχω πιά γιὰ πνευματι-
κὴ ἐργασία καὶ ἡ μόνη μου εὐχαρίστησις
εἶναι νὰ διαβάζω τὰ ἔργα τῶν ἄλλων.

Ἡστέψτε πῶς μιὰ ἀπὸ τῆς μεγαλύτερες
πού εἶχα τὸν τελευταῖο καιρὸ ἦταν τὸ διά-
βημα τοῦ βιβλίου σας «Ἄνθρωποι ἀπὸ
τῆ Βόρειο Ἡπειρο». Δὲν εἶναι μόνο τὰ
θέματα τῶν διηγημάτων σας ἐνδιαφέρον-
τα· τὰ κάνει ἀκόμα περισσότερο τὸ γλωσ-
σικὸ ἰδίωμα πού μεταχειρίζεσθε. Ὡ, πόσο
πιδ ζωντανοί, πιδ ἀληθινοί, γίνονται αὐ-
τοὶ οἱ ἄνθρωποι τῆς Β. Ἡπέιρου, ὅταν μι-
λοῦν οἱ ἴδιοι, μιὰ καὶ ὁ ἀφηγητὴς μιλά γι'
αὐτούς, στὴ γλώσσα τους. Κάτι τέτοιο ἔ-
γω κάνω καὶ ἐγὼ γιὰ τοὺς ζακυνθινούς ἡ-
ρωες τῶν διηγημάτων μου, ἀλλὰ σεῖς τὸ
κάνετε καλύτερα καὶ συστηματικότερα.

Σὰς εὐχαριστῶ γι' αὐτὴ τὴν εὐχαρί-

◆ Γράφομε καὶ μᾶς γράφουν

◆ Στέλλομε καὶ μᾶς στέλνουν

σιση καὶ σὰς χαιρετῶ ἐγκάρδια.

Δικός σας

ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΞΕΝΟΠΟΥΔΟΣ

(Ἀρχεῖο Μ.λ.τ. Οἰκονομίδη)

Παιδαγωγικὸς ἔρανος

ΣΗΜ. ΣΥΝΤ.:

Ἐκλεκτὸς φίλος τῆς Ἡπειρωτικῆς Ἐ-
ταιρείας ὁ Συν) αρχῆς ἐν. ἀπ. καὶ ἱστορι-
κὸς συγγραφεὺς κ. Γεώργ. Λυριτζῆς ἀπο-
θησαυρίζοντας ὅ,τι Ἡπειρωτικὸ πέφτει
στὸ μάτι του κατὰ τῆς ἱστορικῆς του ἀνα-
διφῆσεως μᾶς στέλλει. Ἡπειρωτικὰ δίστιχα

Κοζάνη τῆ 24 Φεβρουαρίου 1982

Ἀγαπητὴ κύριε Μαυμιόπουλε,

Σὰς ἀποστέλλω ἕνα παραστατικὸ ἡπει-
ρωτικὸ στιχούργημα τῆς ἀγάπης, πού τὸ
βρήκα σὲ μιὰ παλιὰ ἐφημερίδα, ὑπὸ τὴν
κρίσιν σας γιὰ τὸ Δελτίο.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ Θ. ΛΥΡΙΤΖΗΣ

Συν) αρχῆς ἐν. ἀπ. - Συγγραφεὺς

ἩΠΕΙΡΩΤΙΚΑ ΔΙΣΤΙΧΑ

Νὰ μᾶσις ξυλ' ἀπ' τὸ βουνὸ
φωτιὰ ἀπ' τὴν καρδιά μου,
καὶ δάκρυ ἀπ' τὰ μάτια μου
γιὰ νὰ λουσθῆς κυρά μου!

Σὰν τὸ κερί μεσ' τὴ φωτιὰ
καὶ στὴ νοσιὰ τὸ χιόνι,
ὁ ἔρωτας τὸ σῶμα μου
τὸ καίει καὶ τὸ λυώνει.

Πᾶρε μαχαίρι δίκωπο
καὶ χτύπα τὴν καρδιά μου,
μὰ κοίταξε μὴν πληγωθῆς
γιατ' εἶσαι 'κεῖ κυρά μου.

(Ἐφημερίς Ἀθηνῶν «Ἐφημερίς Κορο-
μηλά», φύλλον τῆς 10ης Νοεμβρίου
1878).

Καλλιτεχνικὴ ἐπιμέλεια

Ἄπ. Βερτόδουλου

Γιὰ νὰ π ι ἄ σ ε ι ς τὰ φωτογραφι-
κὰ θέματα, πού ἔχει ἀποθησαυρίσει ὁ Ἄπ.
Βερτόδουλος, καὶ πού εἶναι ἐκτὸς ἀπὸ
χαρὰ ματιῶν γιὰ τοὺς ἀναγνώστες μας,
ἀντικείμενα μελέτης ἱστορικῶν τῆς Τέ-
χνης, ἀρχιτεκτόνων, αἰσθητικῶν, πολεο-
δόμων, λαογράφων, καλλιτεχνῶν, φυσιο-
λατρῶν κλπ., πρέπει νὰ ἔχεις πολλὰ προ-
σόντα.

Πρέπει νὰ ἔχεις:

- 2) Ἴσχυρὸ χόμπυ
- 2) Ἀντίληψη καὶ καλλιτεχνικὸ αἶσθημα
- 3) Ἐρωτα τοῦ φακοῦ
- 4) Ἀγιδιστέλεια
- 5) Δυνατὰ πόδια καὶ γερὸ στῆθος γιὰ
τὴν ἀνάβαση τῶν ἐλληνικῶν βουνῶν.
- 6) Ἀντοχὴ στοὺς κόπους καὶ τὶς περι-
πλανήσεις.

7) Καὶ κάποια τύχη, πού εἶχε ὁ Βερ-
τόδουλος νὰ σχετισθεῖ μὲ τὰ σχολικὰ χτί-
ρια τῆς ὑπαίθρου καὶ μὲ τὰ Ἱερά Σκη-
νώματα.

Σπὸν χαρισματικὸ Συνεργάτη μας,
πού ἔκανε ἔργο ζωῆς τῆ φωτογραφία,
καὶ πού ἡ προσφορά του ἡ λέξη ἀνεκτί-
μητη εἶναι ἀδύνατο νὰ δώσει τὴν ἀπρο-
σμέτρητὴ ἀξία της, ὅλα τὰ παραπάνω συ-
νυπῆρχαν.

Ποιὸς ἐρασιτέχνης φωτογράφος θὰ ἔ-
φθανε στὴ Μονὴ Τσοῦνας, ἂν δὲν ἦταν

κέλης τῶν ἐλληνικῶν βουνῶν;

Ποιὸς ἐπαγγελματίας φωτογράφος, ἂν
δὲν ὑπῆρχε ἐπαγγελματικὸ συμφέρον νὰ
πουλήσει ἀρκετὰ ἀντίτυπα τῆς φωτογρα-
φίας, θὰ ἔφθανε σὲ ἀπόκρημνα Μοναστή-
ρια, σὲ ἀπόμερες Γέφυρες κρυμμένες σὲ
πτυχώσεις τῶν βουνῶν, σὲ Δρακόλιμνες
τοῦ Σμόλιγκα καὶ τῆς Γκαμήλας, σὲ ὑ-
ψόμετρο τῶν 2000 μέτρων, στὰ Ραϊδιά
καὶ τὰ Στεφάνια τῆς Ἀστράκας, στὴ Σκο-
τοδίνη τοῦ χάους καὶ τὸν Ἰλιγγο τοῦ κιν-
δύνου, νὰ φωτογραφίσει τ' ἀγριολούλουδο,
πού μόλις τὴν ἀνοιξη ἔφυγαν ἀπὸ πάνω
του τὰ χιόνια σκάει τὰ πέταλά του;

Γιὰ νὰ ἰδοῦμε τί μᾶς ἔχει ὁ Ἀπόστολος
Βερτόδουλος.

1. Ναὸς Ταξιαρχῶν στὰ Κάτω Πεδινὰ
(Σουδενὰ) τοῦ Ζαγορίου.
2. Ναὸς Ταξιαρχῶν στὸ Πληγάτι Κόνι-
τσας.
3. Γέροντες στὴν ἢ στὰ Πράμαντα.
4. Στὸ ὑψόμε. 2295 μ. τοῦ Περιστεριοῦ.
5. Παλιὰ Γιάνγινα. Ἀπὸ τοὺς τύπους.
Μιχάλης Διανέζης (Γαμβέτας).

Ἕνας φίλος

Θερμὸς φίλος τῆς Ἠπείρου καὶ συνα-
θλητῆς στὴν ἱστορικὴ ἔρευνα Γορτύνιος—
ἢ Γορτυνία ἔχει πολλές Ἠπειρωτικὲς ἐποι-
κίσεις (Παλούμπα - Πλαπούτας κλπ.)—
ὁ κ. Γεώργ. Πετρόπουλος - Σαγιαῆς ἐγκα-
τεστημένος στὸ Καρβούνη - Λάστα κοντὰ
στὰ βιβλία του καὶ τὰ χαρτιά του μᾶς
στέλλει πολὺτιμα στοιχεῖα Ἠπειρωτικά,
ἀλλὰ καὶ τῆς Μεγαλομάρτυρος Μακεδο-
νίας. Φωτογραφίες:

- 1—Ἀνδρική στολή Ἀνατολῆς
- 2—Διοικητηρίου

- 3—Γυναικεία στολή 'Ανατολής
 4—'Αποψη Κορυτσάς 1913
 5—'Αποψη Θεσσαλονίκης 1913
 6—'Αποψη Φλωρίνης με τούς στρατιώτες.
 7—'Αποψη 'Αγίου Γεωργίου και Μητροπόλεως Κορυτσάς.
 8—Στρατιωτικό Νοσοκομείο Φλωρίνης 1913.
 9—Δρόμος στο 'Εμίν 'Αγά - Κανέτα 1913.
 10—'Αποψη Πάτρας — Ψηλά 'Αλώνια— 1912.

Σύλλογος Φιλιππιαδιδιτών και Περιχώρων

«Ο ΑΓΙΟΣ ΒΗΣΣΑΡΙΩΝ»

'Εδρα 'Αθήναι. — 'Ακαδημίας 78 (7ος ὄροφος) — Τηλ. 3628.869

'Αριθ. Πρωτ. 7) 82

'Αθήναι 20.2.1982

Κύριε Πρόεδρε,

Γιὰ μιὰ ἀκόμη φορά ὁ σύλλογός μας αἰσθάνεται ὑποχρέωση νὰ σᾶς ἐκφράσει, προσωπικά σέ σᾶς ἀλλά καί στό ἐκλεκτό συμβούλιό σας, θερμά συγχαρητήρια γιὰ τήν μόνιμη, ἀγωνιστική προσπάθεια στό χῶρο τῶν 'Ηπειρωτικῶν θεμάτων.

Αὕτη ἡ προσπάθεια μέ προέχουσα θέση τὸ πνευματικό καί πολιτιστικό στοιχεῖο πιστεύουμε ἔμεῖς ὅτι εἶχε μεγάλη ἐπιτυχία. Γι' αὐτὸ σᾶς εὐχόμεστε δύναμη καί υἱεία γιὰ συνέχιση καί τὸ 1982 μέ τήν ἴδια φλόγα τήν ἀνοδική πορεία σας. "Ο-λιων, ἀλλά περισσότερο τοῦ ἐκλεκτοῦ ση-πατριώτη κ. 'Απ. Βερτόδουλου ἀξίζουσι χίλιες εὐχές γιὰ τήν πολλαπλή προσφορά του μέ ἀξέχαστες, ὠραίες καί ἀθάνατες

φωτογραφίες ἀπὸ τὸ ἀπέραντο ἀρχειο του. Ἔτσι πλουτίζεται ἡ Ἡπειρωτικὴ Πίνακοθήκη τῆς 'Ηπειρ. Ἑταιρείας καί τίς ἀπολαμβάνουμε ὅλοι μας.

Με ἐκτίμηση καί ἀγάπη

'Εντολή Δ.Σ.

'Ο Πρόεδρος

Δρ. ΔΗΜ. ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΟΠΟΥΛΟΣ

'Ιατρός Μικροβιολόγος

(ΣΥΝΕΧΕΙΑ ἀπὸ τὴ σελίδα 7)
 ραγωγή καί διάθεση τῶν προϊόντων.

δ) Διάθεσις τοῦ ποσοῦ 20% διὰ τὴν ἔρευνα καθὼς καί γιὰ τὴν εἰσαγωγή στὴν Ἑλλάδα ἀπὸ τὸ ἐξωτερικὸ τῶν νεωτάτων μεθόδων ἰχθυοκαλλιέργειας.

ε) Διάθεσις τοῦ ὑπολοίπου ποσοῦ γιὰ ἔργα κοινῆς ὠφελείας.

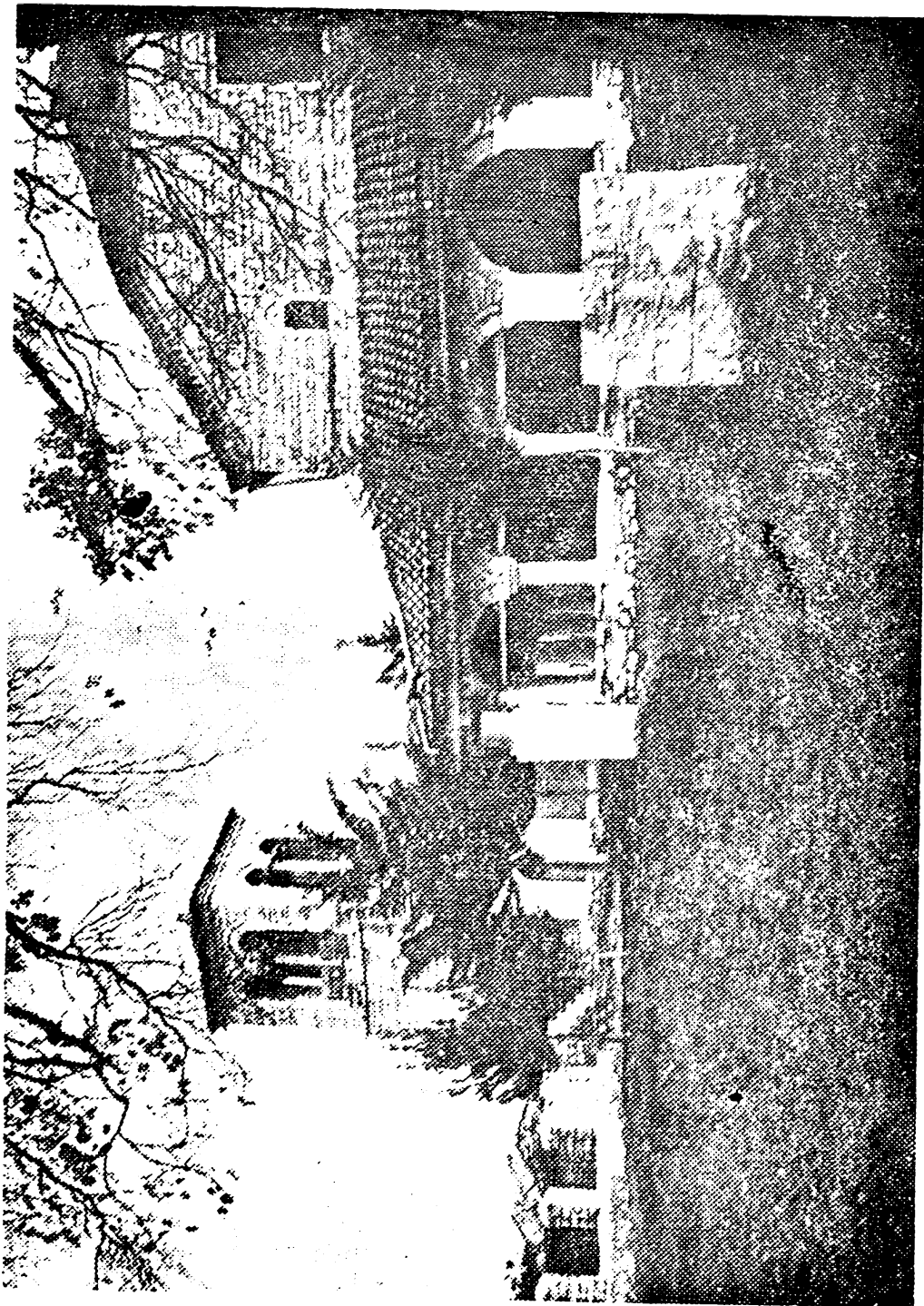
στ) Διάθεσις μέρους τῆς λίμνης γιὰ ἄρδευση χωραφιῶν μέ καταβολὴ ἑνὸς ἀντιτίμου τὸ ὁποῖο θὰ πηγαίνει στὰ ταμεῖα τοῦ Γ.Ο.Ε.Β.

ζ) "Ίδρυση Κέντρων ἀναψυχῆς γιὰ τοὺς κατοίκους τῶν 'Ιωαννίνων καί περιχώρων καί γιὰ τοὺς τουρίστας τῆς πόλεως κατόπιν κοινῆς ἀποφάσεως μετὰ τῶν τοπικῶν ἀρχῶν τῆς πόλεως.

ΠΑΡΑΚΑΛΟΥΝΤΑΙ οἱ κύριοι Ἀναγνώσται νὰ μᾶς γνωστοποιοῦν τὴ νέα τους διεύθυνση.

Η ΗΕΙΡΩΤΙΚΗ ΠΙΝΑΚΟΘΗΚΗ

Ναός Ἀρχαγγέλων Γραμμένου.

(Ἀρχεῖο Ἄποστ. Βερτοδούλου).

Φιλολογικά & Καλλιτεχνικά Πορτραίτα

‘Ο συνεργάτης μας α.χ.μ. παρακαλεί...

Φίλε ‘Αναγνώστη,

Νά διαβάσετε τούτο τὸ πορτραῖτο τῆς σειράς, πὺ ἔχει ἐγκαινιασθεῖ.

‘Ο βιογραφούμενος δὲν ἔχει φιλολογικὲς ἢ καλλιτεχνικὲς ἐπιδόσεις. Δὲν κοσμεῖ τὴν κεφαλή του κάποιο δάφνινο στεφάνι. Δὲν θὰ τὸν βρῆτε στὶς ἑλληνικὲς βιβλιογραφίες, στὰ καλλιτεχνικὰ ἐπιμελητήρια, στοὺς μουσικοὺς καὶ φιλολογικοὺς Συλλόγους. Ἐκεῖ πὺ ἀπονέμεται συνήθως ὁ βαρὺς τίτλος τοῦ Πνευματικοῦ Ἄνθρωπου. Παρ’ ὅλα αὐτὰ εἶναι ἐν δυνάμει καὶ στὴν οὐσία Πνευματικὸς Ἄνθρωπος, ἀφοῦ ἔχει τάξει ἰδανικὰ στὴ ζωὴ του καὶ τὰ ὑπηρετεῖ μὲ συνέπεια, ζηλευτή.

ΧΡΥΣΟΣΤ. ΛΑΜΠΡΙΔΗΣ

‘Ο Χρυσόστομος Λαμπρίδης εἶναι ὁ ἀντιπροσωπευτικὸς «τύπος» τοῦ Ἠπειρώτη. Ἄγαπᾷ τὴν πατρίδα του, τὸ ἄγονο καὶ ἀγνωστο Βλαχῶρι στὰ σύνορα τῶν Νομῶν Ἰωαννίνων καὶ Θεσπρωτίας, τὸ σημερινὸ πασίγνωστο πιά ἀπ’ αὐτὸν Πολύδροσο. Ἐπιχειρηματικὸς, ὅπως ὅλοι οἱ Ἠπειρώτες, θὰ φύγει μικρὸς ἀπὸ τὸν τόπο του. Θὰ διαπρέψει στὴν ξενιτεία καί... δεμένος μὲ τὸν ἠμφάλιο λῶρος θὰ καταγίνει δεκαετηρίδες νὰ ἀναδείξει τὴν μικρὴ πατρίδα του σὲ Παρίσι τῆς Ἠπείρου, σὲ ἀστράχθ ἢ ἑλβετικὸ, δὲν ξέρω τί ἀκόμα τὸ ἔχουν ὀνομάσει τὸ μικρὸ χωριὸ του στολίζοντας το μὲ τὴν πείρα τῆς ξενιτείας

καὶ τὴν πύρα τῆς ἀγάπης του. ‘Ο ἠπειρωτικὸς «βίος» τοῦ Λαμπρίδη εἰκονογραφεῖται ἔτσι κάπως:

‘Ο Χρυσόστομος Λ. Λαμπρίδης, λοιπὸν γεννήθηκε τὸ 1921, στὸ (Βλαχῶρι) Πολύδροσο, Σουλίου Θεσπρωτίας, Ἠπείρου. Ἀποφοίτησε ἀπὸ Δημοτικὸ Σχολεῖο τοῦ Βλαχωριοῦ τὸ 1933. «Δάσκαλός του ἦταν ὁ ἀείμνηστος Νικόλαος Μπίτσας, πὺ ὑπηρέτησε 33 χρόνια στὸ Βλαχῶρι σὲν δημοδιδάσκαλος».

Μετὰ τὴν ἀποφοίτησιν ἀπὸ τὸ Δημοτικὸ Σχολεῖο καὶ μέχρι τὸ 1936 ἐργάστηκε μὲ μαστόρους κουβαλώντας πέτρα μὲ γαϊδούρια καὶ ἀνεβάζοντας τὴν κοπάνα μὲ τὴ λάσπη νὰ κτίσουν οἱ μαστόροι τὰ σπίτια. Ἀκόμα ἐργάστηκε στὴν διάνοιξιν τοῦ ἐθνικοῦ ὁδίου Ἰωάννινα - Ἠγουμε-

νίτσα. Ἀφοῦ συγκέντρωσε τὰ ἔξοδα τοῦ ποθητοῦ ταξιδιοῦ τὸ Μάρτη τοῦ 1936 ταξίδεψε στὸ Κάιρο Αἰγύπτου.

Τὴν ἴδια χρονιά, προσλαμβάνεται: στὰ καταστήματα τῶν Δροβιανιτῶν Τζαφέρη καὶ Καλλιάρφα (Παντοπωλεία) καὶ ἐργάζεται 16 ὥρες τὴν ἡμέρα χωρὶς καμμία διακοπή, οὔτε Κυριακές, οὔτε γιορτές. 365 μέρες τὸ χρόνο, ἀκατάπαυστα. Τοὺς πρώτους 6 μῆνες ἐργάζεται δωρεάν γιὰ νὰ μάθει τὴ δουλειὰ νὰ σφουγαρίζει τὸ κατάστημα δύο φοοὲς τὴν ἡμέρα καὶ νὰ πηγαίνει παραγγελίες στὰ σπίτια μὲ ζιμπιλία 30—40 ὀκάδες ἐμπορεύματα, ν' ἀνεβαίνει 150—200 σκαλιὰ σὲ πολυκατοικίες τοῦ Καίρου.

Τὸ 1937 παίρνει ἄδεια ἀπὸ τὸν προϊστάμενό του νὰ πηγαίνει μία ὥρα τὸ ἔραδου σὲ νυκτερινὴ σχολὴ τῆς Ἑλληνικῆς Κοινότητας γιὰ νὰ μάθει τὴ Γαλλικὴ Γλῶσσα.

Τὸ 1939 παίρνει ἰδιαίτερα μαθήματα τῆς ἀγγλικῆς γλώσσας ἀπὸ καθηγητὴ ἀγγλικῶν, ἐν ὅλῳ 100 μαθήματα, τὰ ὅποια παρακολουθοῦσε μετὰ πού τελείωνε ἡ ἐργασία του, 10.30' μέχρι 11.30', θυμᾶται πὺ πολλὰς φορὲς ἀποκοιμιότανε πάνω στὸ μάθημα.

Ἡ ἀγγλικὴ γλῶσσα τοῦ χρησίμευσε πάρα πολὺ στὴν πρόοδό του, διότι ἀκριβῶς τότε ἄρχισε ὁ Β' παγκόσμιος πόλεμος καὶ εἶχαν ἔρθει πολλὰ ἀγγλικά στρατεύματα στὸ Κάιρο καὶ ἐρέθηκε ὁ μοναδικὸς ὑπάλληλος στὸ κατάστημα νὰ μιλά τὴν ἀγγλικὴ γλῶσσα. Κανεὶς ἄλλος συναδέλφος δὲν μιλοῦσε ἀγγλικά, ἀλλὰ οὔτε καὶ αὐτοὶ οἱ προϊστάμενοι. Διότι μέχρι τότε ἡ Γαλλικὴ γλῶσσα ἦταν ἡ διεθνὴς γλῶσσα.

Τὸ 1941 πού κατελήφθη ἡ Ἑλλάδα ἀπὸ τὰ Γερμανικά στρατεύματα δημιουργή-

γεται Ἑλληνικὸς στρατὸς στὸ Κάιρο: Παρουσιάζεται ἀπὸ τοὺς πρώτους ὡς ἐθελοντής, πλὴν ὅμως λόγω ἡλικίας δὲν τὸν δέχονται στὸ πεζικό.

Στις 31.1.1942 παρουσιάζεται καὶ πάλι: ἐθελοντὴς στὴν Ἑλληνικὴ Ἀεροπορία, καὶ στις 3 Φεβρουαρίου 1942 ἀποσπᾶται στὴν 13ην βομβαρδιστικὴ μοῖρα, στὴν ἔρημο τῆς Αἰγύπτου κοντὰ στὸ Ἑλ Ἀλαμείν. Εἰδικότητα τοῦ δίδεται: στὴν ἀρχὴν τραπεζοκόμος, πλὴν ὅμως τὸ θεωροῦσε ὑποτιμητικὸ καὶ ἀποσπᾶται στὸ ὄπλοργεῖο ὅπου ἐκπαιδεύεται ὄπλοργός. Ἀκολουθεῖ τὴν πολεμικὴ μοῖρα στὴν Παλαιστίνη. Ἐν συνεχείᾳ στὴ Λιβύη, μετατίθεται 15.6.43 στὸ ἐργοστάσιο ἐπισκευῶν κινήτηρων ἀεροπλάνων στὴ Χελούα Καίρου. Ἐκεῖ ἐκπαιδεύεται μηχανικὸς ἀεροπλάνων καὶ στις 21.12.1943 τοῦ ἀπονέμεται: εἰδικότητα βοηθοῦ μηχανικοῦ ἀεροπλάνων.

Στις 15 Ἀπριλίου 1944 μετατίθεται καὶ πάλι: στὴ 13η μοῖρα βομβαρδισμοῦ, πού τὴν ἀκολουθεῖ στὴν Ἰταλία καὶ στὰ πεδία τῶν μαχῶν. Εἶχε τὴν τύχη νὰ μπεῖ ἀπὸ τοὺς πρώτους Ἑλληγες στρατιῶτες στὴ Ρώμη. Στις 13 Νοεμβρίου 1944, ἀκολουθώντας τὴν πολεμικὴ μοῖρα, προσγειώνεται στὸ ἀεροδρόμιο Χασάνη, Ἑλληνικοῦ, σήμερα, ὅπου λαμβάνει μέρος στὴν παρέλαση τῆς Ἑλληνικῆς Ἀεροπορίας στὴν Ἀθήνα, 20 Νοεμβρίου 1944. Ἐπακολουθοῦν τὰ Δεκεμβριανὰ καὶ ἐν συνεχείᾳ τὸν Φεβρουάριο τοῦ 1945 μὲ ἄδεια ἀναχωρεῖ γιὰ τὴν Ἡπειρο καὶ πάλι: ἐμπαινε ἀπὸ τοὺς πρώτους στρατιῶτες στὰ Γιάννενα μετὰ τὴν ἀπελευθέρωση, ὑπερα ἀπὸ ἡμέρες πορεία πού ἔκαναν ἀπὸ τὴν Ἀθήνα νὰ φθάσουνε στὰ Γιάννενα. Αὐτὴ ἦταν ἡ κατάσταση τότε, τοῦ δρόμου.

Ἐν συνεχείᾳ, στις 8 Ἰουνίου 1945 ἐ-

πιστρέφει στο Κάιρο Αιγύπτου και την 1η Νοεμβρίου 1945, απολύεται.

Του απονεμήθηκαν τα κάτωθι μετάλλια:

- 1.—Μετάλλιο ἐξαίρετων ὑπηρεσιῶν. Τὴν 31.3.1945 Ἐφημερίς Κυβερνήσεως ἀρ. 71, Ὑπουργὸς Ἀεροπορίας Ν.κ. Πλαστήρας.
- 2.—Μετάλλιο ἐξαίρετων πράξεων. Τὴν 17.4.1945, Ἐφ. Κυβερνήσεως ἀρ. ἀρ. 71, Ὑπουργὸς Ἀεροπορίας Ν.κ. Πλαστήρας.
- 3.—Ἀναμνηστικὸν μετάλλιον Ἑλληνοϊταλικῶς καὶ Ἑλληνογερμανικοῦ πολέμου 1941—1945, τὴν 25.7.47, Ὑπουργὸς Ἐθν. Ἀμύνης, Γεώργιος Θεμελῆς.
- 4.—Ὁ Σταυρὸς τοῦ Ἀποστόλου Εὐαγγελιστοῦ Μάρκου ἀπὸ τὸν Πατριάρχη Ἀλεξανδρείας Χριστόφορο, τὴν 30 Δεκεμβρίου 1945.

Μετὰ τὴν ἀποστράτευση ἐπέστρεψε καὶ πάλι στὴν ἐργασία του ὅπου καὶ συνεταίριστηκε μὲ τοὺς πρώην προϊσταμένους Τσαφέρην καὶ Καλλιάρην, καθὼς καὶ μὲ τοὺς συγχωριανοὺς του Κων)νον Φώττην καὶ Σταῦρον Μάκον.

Παράλληλα μὲ τὴν ἐργασία του ὁ Χρυσόστομος Λαμπρῆς μὲ τοὺς ἄλλους συγχωριανοὺς του Κ. Φώττην καὶ Στ. Μάκον, ἀρχισαν καὶ τὸν ἀγῶνα τους γιὰ τὴν ἀναμόρφωσιν τῆς γενέτειράς τους «Βλαχώρα» Πολύδροστο. Ἐκινῶντας ἀπὸ τὸ σχολεῖο, ἀναστήλωσιν ὅλων τῶν ἱερῶν χώρων τοῦ χωριοῦ τους, δρόμους, πλατεῖες, ὑπονόμους γιὰ θέρμα νερά, κήπους, δέντροφυτεύσεις, ἀποχωρητήρια, ἀγροτικὸς δρόμος, κοινωτικὸ γραφεῖο, ἰατρεῖο, βιβλιοθήκη, λαογραφικὸ μουσεῖο, ὑποτροφίαι, ἐοσθητήματα σὲ ἀναξιοπαθοῦντες καὶ ἕνα σωρὸ ἄλλα κοινωφελῆ ἔργα.

Στις 26.10.1947 παντρεύεται τὴν Ἀφροδίτη Χρ. Γράβου ἀπὸ τὰ Κούρεντα Γιουαννίνων. Στις 26 Ἰανουαρίου 1962 «Ἡ Μαύρη Ἡμέρα τοῦ Καίρου», ὅπως ὀνομάστηκε, πυρπολήθηκε τὸ Κάιρο ἀπὸ ἐσωτερικὴ ἐπανάστασι. Κάψανε 3 καταστήματα τῆς ἐπιχειρήσεως καὶ μέσα σὲ λίγες ὥρες ἔχασαν ὅ,τι εἶχαν δημιουργήσει, ὅσπερα ἀπὸ τόσα χρόνια ἀγῶνα. Βρέθηκε χρεωμένος τὴν ἐπομένη.

Δὲν χάνει τὸ θάρρος, ἀρχίζει τὸν ἀγῶνα ἀπὸ τὴν ἀρχὴ λέγοντας τὸ ἐξῆς χαρακτηριστικὸ στίχον συνεταίρου του, ποῦ ἦταν περίλυπος: «γιατὶ στενοχωριέστε τόσο ἀπὸ εἶμαστέ ζωντανοί; Θὰ πρέπει νὰ ξαναρχίσουμε ἀπὸ τὴν ἀρχὴ καὶ θὰ τὰ ξαναδημιουργήσουμε. Ἐμεῖς τὰ δημιουργήσαμε ἡμεῖς θὰ τὰ ξαναδημιουργήσουμε!» Καὶ πράγματι, μέσα σὲ 40 ἡμέρες εἶχαν ἀποκαταστήσει τίς ζημιές καὶ συνεχίζουν τὸν ἀγῶνα μέχρι σήμερα.

Αὐτὸς εἶναι ὁ «ἡπειρωτικὸς βίος» ποῦ λαχανιάζοντας διατρέχει ὁ ἀναγνώστης. Μοιάζει σὲ τὸν μὲ τὸ βίον πολλῶν Ἑθνικῶν Ἐυεργετῶν.

Ἀπὸ τὸ 1945 ὁ Χρυσόστομος Λαμπρῆς, τριάντα πέντε χρόνια, κινεῖται μεταξὺ Καίρου - Γιοχάννεσμπουργκ καὶ Ἡπείρου καὶ ἀγωνίζεται νὰ συγκαταστήσει καλλωπίζοντας καὶ ἐκσυγχρονίζοντας τὸ χωριὸ του. Καὶ δὲν εἶναι μόνον οἱ προσωπικὲς του δωρεές καὶ τοῦ συνεταίρου του Στ. Μάκου. Κινητοποιεῖ, μὲ τὴ φιλομουσία, ποῦ τὸν διακρίνει, ὅλους τοὺς ταξιδεμένους Πολύδροστῆτες ἀνὰ τὴν ἀφῆλιον», τοὺς «ἀπανταχοῦ» (Ἀθήνα, Ἀμερικὴ, Καναδὰ, Ἀφρικὴ, Γερμανία) ὅπως γράφει στὴν περιοδικὴ ἐγκυκλίῳ του «Τὰ Νέα τοῦ Πολυδρόστου» ν' ἀλλάξει τὴ μοῖρα τοῦ ἀγνωστοῦ χωριοῦ.

Σ' αὐτοὺς τοὺς ἀπέλειωτους, τοὺς ἀσταμάτητους ἀγῶνες, ἕνας θαυμαστής του γράφει: πὼς ἔχει θάλει: «τὴν ἀγάπη, τὸ μεράκι τοῦ νοσταλγοῦ, τὸ θαλάστιο τοῦ μετανάστη, τὴν δραστηριότητα τοῦ ἐπιχειρηματία».

Καὶ πολεμάει ἀντάμα μὲ τοὺς συγχωριανούς, πού ἔχει συναγεῖραι: μὲ τὶς ἐγκυκλίους του, μὲ τὶς Ἀρχές, πού σὺ τὸ τέλος τὶς συναρπάζει. Πολεμάει ἐναντίον τοῦ μίσους καὶ τοῦ φθόνου, ἄλλων συγχωριανῶν του, ἐναντίον τῶν χαλασοχωριτῶν, ζαβοπαναγήδων πού τοὺς ἐνοχλεῖ καὶ τὸ ἠλεκτρικὸ ὥρολόϊ, πού ἐγκατέστησε σὺ χωριό, καθὼς ἐσήμαινε τὶς ὥρες του. Πολεμάει μὲ τὴν ἀντίδραση συγχωριανῶν, πού δὲν θέλουν νὰ σήσουν τὰ χνάρια ἀπὸ τὰ πόδια τῶν γιδιῶν σὶς γιδόστρατες τοῦ χωριοῦ, καὶ νὰ ἀσφαλτοστρωθοῦν.

Πολεμάει αὐτὸς ὁ ψυχογῆος τῶν μαστόρων, ὁ φτασμένος σήμερα Ἑπειρώτης Λαμπρίδης, νὰ κάνει πραγματικότητα τὸ ὄραμα τῶν παιδικῶν του χρόνων, νὰ γίνῃ ὑπόδειγμα χωριοῦ τὸ Πολύδροσο στὴν Ἑπειρο καὶ σ' ὅλη τὴν ὑφήλιον.

Καὶ τὸ κατορθώνει. Μήπως δὲν εἶναι μίμηση Λαμπρίδων τὸ ἐνδιαφέρο τῆς Πολιτείας σήμερα μὲ τὰ κίνητρα γιὰ τὴν ἀναζωπύρωση τῆς ἐλληνικῆς ἐπαρχίας; Εἶναι κρίμα, πού ξεκινάει ἄργά, τριάντα πέντε δόκλιηρα χρόνια μετὰ τὸ Λαμπρίδη. Ἀνάλογα οἱ Μουζικαῖοι: τῶν Βρέλληδων, ἡ Πόβλια τοῦ Τσίγκου καὶ Κούνδουρου. Ἀλλὰ περὶ αὐτῶν ἄλλοτε.

α.χ.μ.

ΣΠΥΡΟΣ ΜΟΥΣΕΛΙΜΗΣ

Γεννήθηκε τὴν 1.1.1898 σὺ χωριὸ Ἀγία Κυριακή (παλ. Πόποβο) τῆς Παραμυθίας καὶ ὑπηρέτησε ὀλίκερες δεκαετίες δάσκαλος, ἰδιαίτερα σὰ Σουλιωτοχώρια.

Στὴν Ἑπειρωτικὴ πνευματικὴ ζωὴ παρουσιάστηκε μὲ ποιήματα πού δημοσιεύτηκαν τὸ 1924 σὶς Γιαννιώτικες ἐφημερίδες «Ἑπειρωτικὴ Ἠχώ» καὶ «Ἑπειρωτικὸς Ἀγών», καὶ σὺ περιοδικὸ «Ἀναγέννησις». Ἀπὸ τότε εἶναι πολυάριθμα τὰ δη-

μοσιευθέντα καὶ ἐκδοθέντα ἔργα του ἀπὸ τὰ ὅποια ὁ Μουσελίμης παρουσιάζεται: σὰ δόκιμος ποιητής, δοκιμογράφος, ιστοριοδίφης, ιστορικός, διηγηματογράφος, ἀρχαιολόγος, κριτικός καὶ ἀνθολόγος. Ἐνα σεβαστὸ ἔργο ἀπὸ τὸ ὅποιο καὶ προβάλλεται: σὰν ἐλληνολόγος, τοπολόγος, ραψωδὸς τῆς ἐθνικῆς ψυχῆς, χριστιανός, κοινωνικός ἀγωνιστής καὶ δάσκαλος.

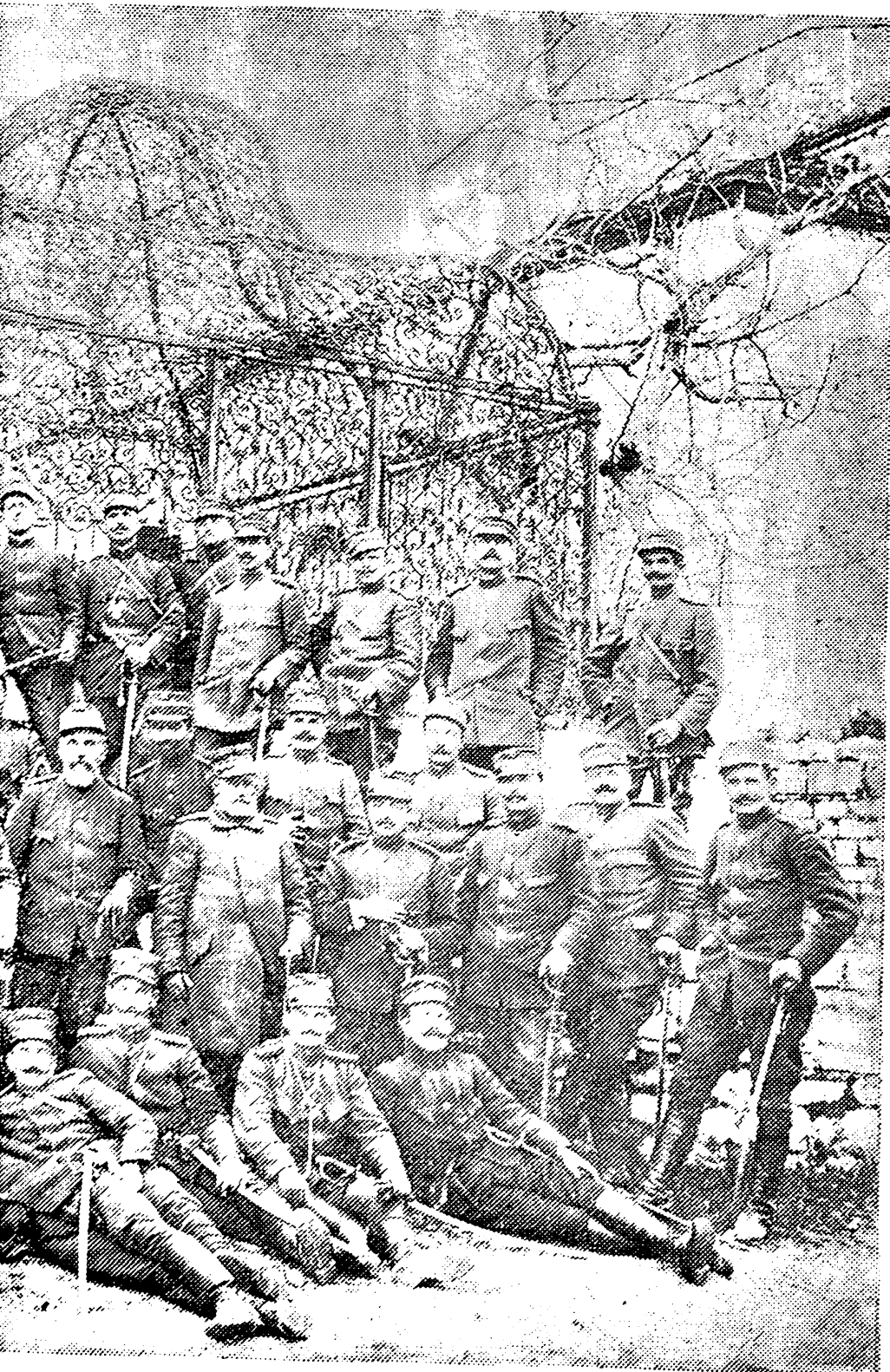
Ἡ ποίηση τοῦ Μουσελίμη οὐσιαστικὰ εἶναι λυρική. Ὅτιδήποτε καὶ ἂν τραγουδάει, οἱ νότες του ξεκινοῦν ἀπὸ ἕνα θα-

ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΗ ΠΙΝΑΚΟΘΗΚΗ

Άξιωματικοί του Έλλην. Στρατού στο Κάστρο των Ίωαννί

(Άρχείο Γεωργ. Πετροπούλου - Σαγιᾶ).

σανισμένο Έγώ και ένα καθολικό και κυκλικό συναίσθημα ζωής.

Ξεκινάει από τη βουκολική ποίηση, αναζητώντας τα παιδικά χρόνια στο αγροτικό και κτηνοτροφικό περιβάλλον του χωριού του. Με άμεση ανάμιξη στις εργασίες του κτηνοτρόφου πατέρα του, ξαναζή αργότερα σαν πρωταρχικό δημιουργικό κώταρο τη ζωή εκείνων των ανθρώπων με τις μικροχαρές και τις μικρολύπες, τα φωτεινά τοπία του χωριού και τα γαλήνια φτωχόσπιτα για τα οποία αγρυπνάει τό μάτι του Θεού. Ξαναζή ό,τι με μιιά λέξη συνδέει και κινεί την παράδοση και ό: με μιάν έννοια ανακυκλώνει: τη φυλή μας στην τόσο δύσκολη πορεία της.

Μιιά άλλη πηγή του ξεκινήματός του είναι το δύθισμά του στο δημοτικό τραγούδι, όπου ξεχωριστή θέση έχει ή βουκολική ποίηση. Έδώ υπάρχει ένα άξεπέραστο ύλικό που επηρεάζει σοβαρά την έντεχνη ποίηση, στην οποία σμίγουν στίχοι δημοτικών τραγουδιών με στίχους των ποιητών που ασχολούνται με παρόμοια θέματα. Παράδειγμα φέρεται ή ποίηση του Κώστα Κρυστάλλη που είναι γεμάτη από στίχους δημοτικών τραγουδιών. Κάποιος επηρεασμός υπάρχει και στην μορφή αυτής την ποίηση του Μουσελίμη, ό οποίος όμως δεν υποδουλώθηκε στον κόσμο του δημοτικού τραγουδιού. Τα δικά του είναι τραγούδια του έρωτα και της έξωτερικής όμορφιάς της ζωής, που εύκολα κατατάσσονται στα είδύλλια.

Άλλες πηγές της ποιητικής του δημιουργίας, είναι α) ή έποχή του, ή τόσο τραγική με τους δυό παγκόσμιους πόλεμους, β) ό τ ό π ο ς και ιδιαίτερα το Σούλι, βρυστιάννα άληθινή του δημοτικού τραγουδιού και γ) ο ί ' Η π ε ι ρ ω τ ε ς Π ν ε υ μ α τ ι κ ο ί π ρ ό

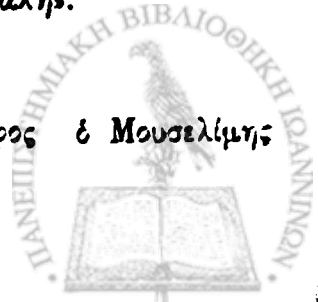
γ ο ν ο ι, τους όποιους τόσο σέβεται. Άλλά όλα τα πιό πάνω κυριαρχούνται από τη γνησιότητα του έσωτερικού του κόσμου.

Οί ως τώρα ποιητικές συλλογές του, είναι: α) «οί χωριανές μου» (1926), β) «οί Σκαπετινές» (1927), γ) «Η Χρύσω» (1929), δ) «Μπουμπούνια» (1960), ε) «Τραγούδια του Χωριού, του βουνού και της στάνης» (1965), στ) «Λαμπυρίσματα» (1972) και ζ) «Λαχανομαζώματα» (1976).

Στη συλλογή «Μπουμπούνια», ό Μουσελίμης ξεμακραίνοντας κάπως από τη βουκολική ποίηση, δίνει με συγκρατημένο λυρισμό στίχους γεμάτους αγάπη για τον άνθρωπο, την πνευματική του πορεία και την ολοκλήρωση των νέων που πρωτοεγαίνουν στη ζωή. "Όταν, κάποτε, τον γονατίζει ό πόνος της ζωής και ό έ βρίσκει: διέξοδο, ό Μουσελίμης σαρκάζει, και με πνεύμα και καρδιά εκφράζει την άληθινή ζωή με στίχους σφραγισμένους από την άτομική του σφραγίδα. Στην τελευταία συλλογή του «Λαχανομαζώματα» ξαναζή όλος ό ποιητικός κόσμος του Μουσελίμη, με κοινωνικές ακόμα τομές και κάποτε φιλοσοφική θεώρηση της ζωής. Στο ποίημά του: «Καλει τ' άγγόνια του ό Παππούς» τελειώνει με τη στροφή:

—«Ό σπόρος πούπεσε στη γή
μιιά μέρα θά φυτρώσει,
μόνο που άργεί, χασομερεί
ώς ότου νά ριζώσει,
θά βρει ραφή νά πεταχτεί
ό φύτρος, θά προβάλλει
τ' άστάχι, και στο γεωργό
θά 'ναι χαρά μεγάλη».

Σάν διηγηματογράφος ό Μουσελίμης

παρουσιάζεται με τις συλλογές: «Του χωριού και της Σπάνης», Γιάννινα 1966, σ. 58, και «Από τα χρόνια της Σκλαβιάς», Γιάννινα 1970, σελ. 52. Στην πρώτη υπάρχει μια πρόεκταση της βουκολικής του ποίησης στα θέματα αλλά και στη μεταμόρφωση του διηγήματος σε τραγούδι. Από τα διηγήματά του πολλά έχουν αυτοβιογραφικό χαρακτήρα με αφηγηματική βάση τη λαογραφία. Υπάρχουν και άλλα θέματα που εύστοχα πραγματεύεται, όπου ξετυλίγει απλά και με βάθος την ψυχή του λαού, υποδηλώνοντας το μεγαλείο της που σου εξεγείρει τη σκέψη και σε θυμίζει σε ονειροπόληση.

Στη συλλογή του «Από τα χρόνια της σκλαβιάς» μορφοποιείται η ιστορική μνήμη, η οποία σ' όλο σχεδόν το έργο του Μουσελίμη αποτελεί τη μεγάλη και άστειρευτη πηγή του με την οποία ο ήθικος του κόσμος πραγματώνει στην τέχνη και προβάλλει την αυτονομία και δύναμη της ψυχής και τη νίκη της ύλης από το πνεύμα.

Ο Άνθολόγος Σπ. Μουσελίμης, με τη συλλογή του «Δημοτικά τραγούδια της Ήπειρου» (περιφέρειας Σουλίου) δίνει το έργο της ζωής του. Στο ίδιο κλίμα ανήκει και το έργο του «Τοπωνύμια της Λάκκας Σουλίου». Και τα δύο τους διακρίνονται για τη μεθοδική επεξεργασία, ταξινόμηση και διατύπωση και κυριότερα για το άνοθευτο περιεχόμενό τους. Ο Μουσελίμης έχοντας συναίσθηση της λαογραφικής του αποστολής δίνει εδώ ένα έργο που αποτελεί έθνική προσφορά.

Η ιστοριολαογραφική και αρχαιολογική θέση του Μουσελίμη και ιδιαίτερα στο Νομό Θεσπρωτίας εκφράζεται με τα έργα του: «Το Πόποδο» (1970), «ο Άρχαιος Άδης και το Νεκρομαντείο της Έ-

φύρας» (1971), «Η Βυζαντινή Όσδία και τ' αρχαία αυτής τείχη» (1975), «Ιστορικοί περίπατοι ανά τη Θεσπρωτία» (1976) και η «Λάκκα του Μπότσαρη». Όλα είναι μονογραφίες αγάπης και συνειδητής επιστημονικής θέσης. Τα αναφερόμενα σε αρχαιολογικούς χώρους έργα του αποτελούν αληθινές πηγές για κάθε έρευνητή. Τελευταίο του έργο είναι το: Βασ. Δαδάνη: «Υπόμνημα των Σουβλιανιωτών προς τον Οικουμενικόν Πατριάρχην Ίωακείμ τον Γ'» (ἐπιμέλεια: Σπύρου Γ. Μουσελίμη). Σε γενικότερη θεώρηση ο Σπ. Μουσελίμης μάς έδωσε ένα έργο πολύτιμο και σεβαστό.

(Από το βιβλίο: Βασ. Κραψίτη. ΛΟΓΙΟΙ ΤΗΣ ΗΠΕΙΡΟΥ. Τόμ. Α' (1979)

ΒΑΣΙΛΗΣ ΣΚΑΦΙΔΑΣ

Γεννήθηκε στο Μέτσοβο από γονείς Μετσοβίτες το 1890. Άκουσε μαθήματα στα σχολεία του Μετσόβου, δημιουργήματα των Μεγάλων Εδεργετών του, Νηπιαγωγείο, και Δημοτικό Σχολείο Άδερωφείο. Τα μαθήματα των τριών τάξεων του Σχολαρχείου στα Φάρσαλα, που ήταν εγκατεστημένος ο πατέρας του και τις γυμνασιακές σπουδές, του τετρατάξιου τότε Γυμνασίου στα Τρίκκαλα, που ήταν από τα καλύτερα του καιρού 1905—1909.

Είχε την τύχη ένα χρόνο μετά την αποφοίτηση από το Γυμνάσιο να εξασκηθεί πρακτικά σε Φαρμακείο στα Φάρσαλα και τον Σεπτέμβρη του 1910 να γραφτεί στη Φαρμακευτική Σχολή του Πανεπιστημίου Άθηνων.

Τη χρονιά αυτή εισβάλλει στην πολιτική σκηνή της Ελλάδας ο νέος από την Κρήτη πολιτικός Ηγέτης, Έλευθ. Βενιζέλος, που ο πρώτος του πολιτικός λόγος στη πλατεία Συντάγματος θα συναρπάσει τον

ΒΑΣΙΛΗΣ Κ. ΣΚΑΦΙΔΑΣ (1890-1981)

ένθουσιώδη χαρισματικό Μετσοβίτη Βασ. Σκαφιδά. Από τότε είναι άμετακίνητος όπαδός του.

Τό Μάρτιο τού 1914 κατατάσσεται: έθελοντής στην Ε' Μοίρα Νοσοκόμων και ύπηρετεί στά Νοσοκομεία Ίωαννίνων και Πρεβέζης. Τό 1917 παίρνει την άδεια έξασκήσεως τού Έπαγγέλματος τού Φαρμακοποιού και τό 1918 καλείται υπό τό όπλα ως Έφεδρος Άνθυποφαρμακοποιός τοποθετημένος στό Σώμα Στρατού Έθνικής Άμύνης, πού συνεστήθη τό 1916 από την τριανδρία Έλευθ. Βενιζέλου, Ναυάρχου Η. Κουντουριώτη και Άντιστρατήγου Παναγ. Δαγδαλή. Έλαθε μέρος στην έκστρατεία Μ. Άσίας σέ πολλές ύγειονομικές ύπηρεσίες και τό 1919 στην έκστρατεία της Ούκρανίας.

Οι έμπειρίες αυτές θά μείνουν έγχαράκτες στή μνήμη τού καλλιεργημένου

Μετσοβίτη Βασ. Σκαφιδά. Η πολιτική και έπιστημονική του δράση θά αναγνωρισθούν άργότερα: Θά γεμίσουν τά στήθη του παράσημα, και θά θεμελιώσουν ένα μεγάλο έργο του έρευνητικό ιστορικό - λογογραφικό. Θά γίνει ό άδιάλειπτος συνεργάτης τών εκδοιδομένων έντύπων τού καιρού του, από έπαρχιακές έφημερίδες και περιοδικά ως τίς ήμερήσιες Άθηναϊκές («Πατρίς», «Έστία», «Σκρίπ», «Νέα Ήμέρα» κλπ.) και την Μ. Έλλην. Έγκυκλοπαίδεια τού Πυρσού. Δημοτικά τραγούδια, έθνογραφικά Σαρακατσάνοι, Βλάχοι, Ήθη, Έθιμα, Γλωσσικά, Κοινωνικά. Άνταποκρίσεις, ιστορικά περιστατικά Άνασκαφικά Εύρήματα. Και ή επεξεργασία αυτών τών θεμάτων γίνεται με γλαφυρότητα πού θέλγει και με γλώσσα ρέουσα δημοτική.

Ό Έθνικός Άγωνιστής Βασίλης Κ. Σκαφιδάς τιμήθηκε για τίς ύπηρεσίες του με τά εξής αναμνηστικά μετάλλια:

1. Χρυσούν άριστείον άνδρείας.
2. Χρυσούν Σταυρόν τού Φοίνικος μετά Ξίφων.
3. Άργυρούν Σταυρόν Τάγματος Ίπποτών Γεωργίου Α'.
4. Πολεμικόν Σταυρόν.
5. Μετάλλιον Στρατιωτικής άξίας.
6. Αναμνηστικόν Μετάλλιον τού Α' Παγκοσμίου Πολέμου ή διασυμμαχικόν.
7. Αναμνηστικόν Μετάλλιον τού Έλληνοϊταλικού πολέμου 1940—41.

Ήρα όμως από τά μετάλλια αυτά, έξαιρετικά για τον αριθμό και την άξία τους, είναι τό μετάλλιο της ιστορικής λογογραφικής και λογογραφικής του επίδοσεως, πού ή βιβλιογραφία της είναι έκτενης. Και μία πλήρης αναγραφή δημοσιευμάτων, καθώς λέμε σήμερα, είναι ένα έργο, πού πρέπει νά γίνει.

α.χμ.

ΚΩΣΤΑΣ ΚΑΛΟΓΗΡΟΥ

Γεννήθηκε στα Γιάννινα το 1918 από Γιαννιώτες γονείς και ρίζες ζαγορίσιες.

Τελείωσε το «Μαρούτσειο» δημοτικό σχολείο και το Ελληνικό και Γυμνάσιο της «Ζωσιμαίας Σχολής».

Παρά την κλίση του στη ζωγραφική, που από μικρός διακίνησε, μη μπορώντας να έρθει στην Αθήνα και να φοιτήσει στη Σχολή Καλών Τεχνών, από οικονομική αδυναμία, πετυχαίνει στη «Ζωσιμαία Πα-

δαγωγική Ακαδημία» απ' την οποία αποφοιτά το 1936 άριστεύοντας.

Η λαχτάρα του για τις καλές τέχνες του δίνει κουράγιο και αποφασίζει και έρχεται στην Αθήνα. Δίνει εξετάσεις και πετυχαίνει στην Ανωτάτη Σχολή Καλών Τεχνών το 1936.

Βισπαλεύοντας σκληρά, παρακολουθεί συστηματικά τις σπουδές του με καθηγητές τους μεγάλους Μαθιόπουλο, Βικάτο, Άργυρο κλπ. και μέσα στις ανώμαλες εκκείνες συνθήκες του πολέμου και της κατοχής, αποφοιτά το 1942 με δύο «διακρίσεις» παίρνοντας το πτυχίο ζωγραφικής και το δίπλωμα «Ιστορικών και Θεωρητικών Σπουδών» της Α.Σ.Κ.Τ.

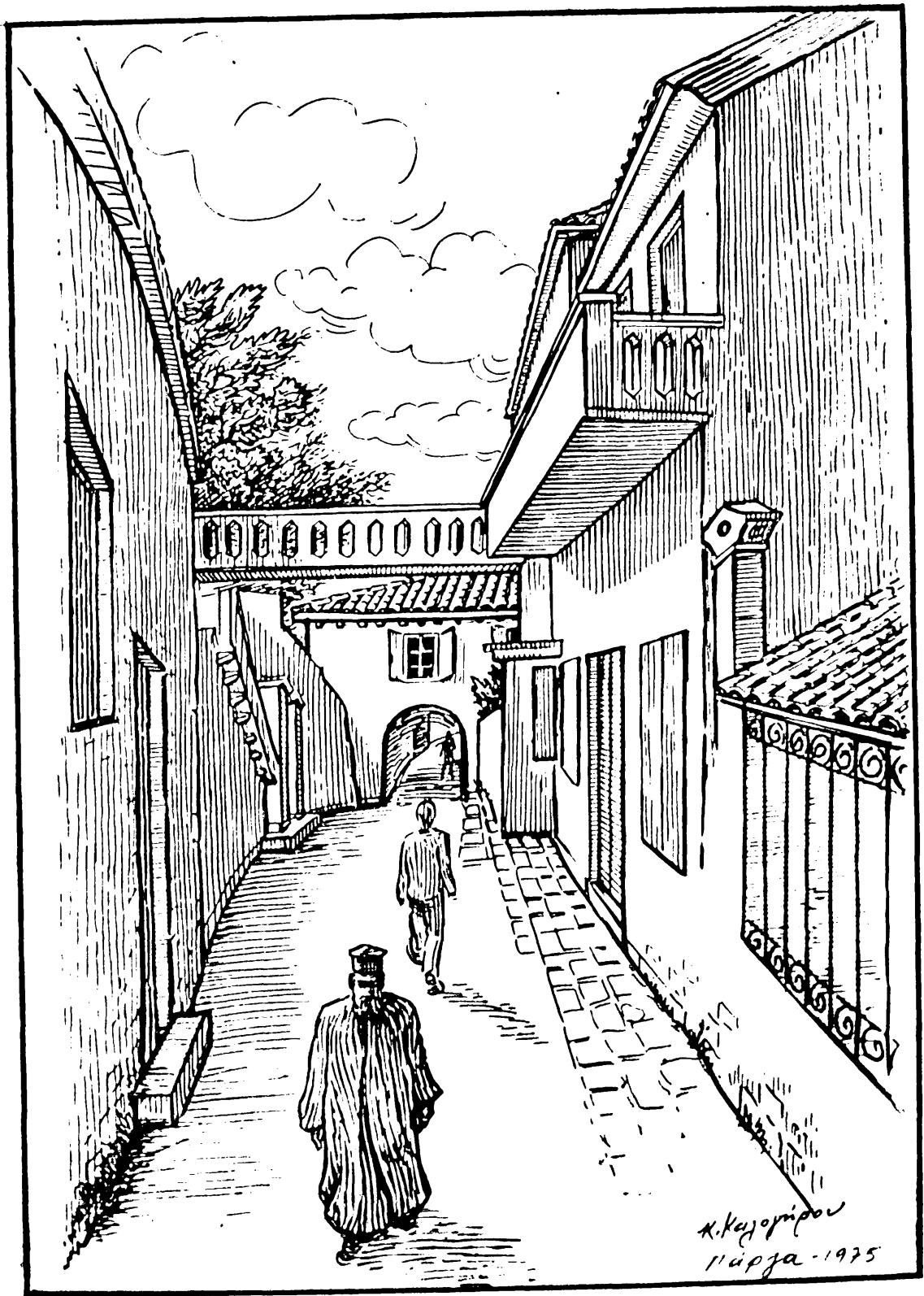
Από μαθητής του Γυμνασίου, έφηβος ζωγράφησε πλήθος πορτραίτων των μεγάλων πνευματικών μορφών της Ήπειρου και διδασκάλων του Γένους. Μια μεγάλη τέτοια σειρά θγαλμένη από χαλκογραφίες σπανίων εκδόσεων της Ζωσιμαίας Βιβλιοθήκης κοσμούσε το Γυμνασιαρχείο της Ζωσιμαίας Σχολής, αλλά δυστυχώς καταστράφηκε κατά τους βομβαρδισμούς του πολέμου, που έπληξαν, όπως είναι γνωστό και το νεοκλασικό μέγαρό της το 1940.

Για να επιβιώσει αυτός και οι γονείς του και για να άντεπεξέλθει στις σπουδές του επιδόθηκε στις εφηρμοσμένες τέχνες: Διακοσμητική, διαφημιστική, γραφικές τέχνες, εικονογραφήσεις κλπ. Δύο χρόνια εργάζεται στα λιθογραφεία της «ΑΣΠΙΩΤΗ Ε.Λ.Κ.Α.». Από το 1939 όμως αρχίζει να αξιοποιεί και την άλλη του ιδιότητα, του δασκάλου.

Δίδαξε απ' το 1939—1945 στο Δημοτικό Σχολείο του «Όρφανοτροφείου Γ. και Αικ. Χατζηκώστα» που είχε τότε διευθυντή τον αείμνηστο Δημήτριο Μπαλάνο.

Απ' τις συνθήκες, κάτω απ' τις όποιες διαμόρφωσε την επαγγελματική του πορεία, απ' το 1948 μέχρι σήμερα υπηρετεί σαν καθηγητής των Τεχνικών συμβάλλοντας έτσι στην αισθητική αγωγή των Ελληνοπαίδων. Πάντοτε ευδόκιμα, κατά την κρίση των αρμοδίων, έδίδαξε τις Καλές Τέχνες στην «Ίόνιο Σχολή», στη «Σχολή Χατζημικωνοσταντίνου», στη «Σχολή Τυχοπούλου», στη σχολή «Χατζηηδάκι», στη «Σχολή Γουναράκη», στη «Σχολή Μεταξά», σε Τεχνικές Σχολές κατά σημαντικά διαστήματα, όπως στις «Σχολές Πάλμερ» κλπ. και από δωδεκαετίας είναι προϊστάμενος των Έργαστηρίων Χειροτεχνίας του «Κολλεγίου Αθηνών». Παράλληλα επιδίδεται στη δημοσίευση άρθρων και δίδει:

Κώστα Καλογήρου — Δρόμος της Πάργας.

διαλέξεις με θέματα Τέχνης, 'Αγωγής και 'Ιστορίας της Τέχνης.

Πιστεύει στον 'Ηπειρωτισμό, σαν ιδεολογία, με πάθος. Τόν συγκινεί ότι 'Ηπειρωτικό και ή 'Ηπειρωτική πολιτιστική δράση. Χωρίς τοπικιστικές προδιαθέσεις, θεωρεί δεδομένο ότι, ή κλίμακα των ιδιοτύπων ύψηλων 'Ηπειρωτικών αξιών και παραδόσεων είναι μεγίστη.

Θεωρεί μοναδική και ιδιότυπη φυσιογνωμικά, τήν ένδοξη, μορφολογικών φυσικών στοιχείων της 'Ηπείρου και των ψυχικών και πνευματικών χαρακτηριστικών των 'Ηπειρωτών με κορυφαία αξία τήν 'Ηπειρωτική 'Αρετή.

Θεωρεί ανάξια των πραγματικών αυτών δεδομένων, τή συρροή μελετητών της ιδιαιτερότητάς της αυτής, πλήθους παιών και συγχρόνων έρευνητών.

Με συγκίνηση και βαθύ σεβασμό διαπιστώνει τή στάθμη και τήν ύψηλή ποιότητα των έργων των αυτοσυστρατευμένων αυτών έργων του πνεύματος, οι οποίοι μάς κληροδότησαν και μάς προσφέρουν σήμερα όγκο έργων που άπηχούν παγγελλήνια και ίσως παγκόσμια.

Είναι τόσο το πλήθος τους που δεν είναι δυνατό πρόχειρα να τους άπαριθμήσει κανείς. Θεωρεί ύψιστη άνάγκη τή συσπείρωση και άδελφική ένδοξη των 'Ηπειρωτών όπου τής Γής, όχι μόνο γιατί, σήμερα, παρά ποτέ, είναι άναγκαία ή 'Ηπειρωτική άδελφσύνη αλλά και γιατί αυτή είναι ένα από τα βασικά συστατικά τής ιδεολογίας του 'Ηπειρωτισμού.

'Ακόλουθος, λοιπόν, προς τήν ουσία τής άνιδιοσελούς αυτής ιδεολογίας και με σεβασμό προς εκείνους που με θυσίες μοχθούν και δημιουργούν επάξια στήν εύγενή άμλλα του 'Ηπειρωτισμού, τονίζει ότι επιβάλλεται ή επαγρύπνηση και το συνε-

χές μέλημα, ώστε να εξοβελιστούν οι μικρότητες, οι ιδιοστέλειες, ό φατριασμός, οι κομματικές αντιθέσεις με τελικό σκοπό τή συμβολή όλων των 'Ηπειρωτών στήν προαγωγή και εξύψωση τής 'Ηπείρου, τήν έξυπνότητα των υλικών και πνευματικών άναγκών αυτών των ιδίων και τήν επικράτηση παγκόσμιας 'Ηπειρωτικής άδελφσύνης.

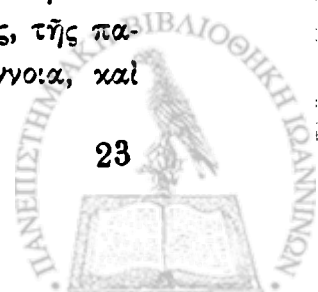
ΜΑΡΙΑ ΑΡΚΑΔΙΟΥ

'Η Μαρία Νικ. 'Αρκαδίου παρουσιάστηκε στα Γράμματα με άληθινό δημιουργικό πάθος. "Ός τώρα εξέδωκε τις ποιη-

κές συλλογές: α) «Κάποιες ώρες», 1952, με καλλιτεχνική επιμέλεια (έξώφυλλο και διακόσμηση) τής 'Αγγελικής Χατζημιχάλη, β) «Μακρινή όχθη», 1962, και γ) «'Η 'Αγέραςτη Ρίζα», 1972, λυρικά δημιουργήματα χαμηλότονης παραδοσιακής ποίησης, με μικρές παρεκκλίσεις στήν τελευταία της συλλογή.

Με πηγαίο ταλέντο γράφει μόνον όταν οδηγείται από έσωτερική παρόρμηση, άναμοχλεύοντας κυρίτερα τα περασμένα. Οι στίχοι της στήν περίπτωση αυτή είναι έκφραστικοί τής ιδέας του χρέους, τής πατριδολατρίας στή στενή της έννοια, και

της θρησκευτικής πίστης. Ζώντας παράλληλα τὸ παρὸν ἐμβαθύνει στὴν καθημερινότητα, κυριαρχούμενη δικαιολογημένα ἀπὸ τὸ αἶσθημα τῆς μοναξιάς, τὸ ὁποῖο σὲ μιὰ ἐσωτερικὴ πάλη κινεῖ τὴ συνείδηση στὴν ἀναζήτηση τοῦ φωτός, ὅπως:

Ὁχι μὴν πεῖς, πὼς εἶναι ἀργά, γιὰ τὸν
πλατὺ τὸ δρόμο

Ἄνοιξ' τὴν πόρτα τὴν κλειστὴ μὲ τὴν
καρδιά σου μόνο...

Ἡ θύμησή σου, ἡ καρδιά μου κι' ἐγὼ
μόνη
κι ἐσὺ τὸ φῶς ποὺ ἔνα γύρω μὲ κυκλώ-
νει...

Εἶδαν τὰ μάτια φῶς πολὺ σὲ 'κειὸ τὸ
σταυροδρόμι...

Εἶδαν τὰ μάτια κι ἔνωσαν τί 'πα νὰ
πῆ λυγμός..

Στὴν ποίησή της ἔχει θέση ὁ Ἔρωτας ὡς κέντρο ζωῆς, ἡ ἐλληνικὴ φύση μὲ τοὺς ἰδεατοὺς - ἠθικοὺς - συμβολισμοὺς της, τὰ λουλούδια, τὰ χρώματα, ἡ ἀναστάσιμη ἐλπίδα, ὁ θάνατος κ.ἄ. Ὑπάρχει ἀκόμα, σὲ ἐξαιρετικὲς ἰστιγμές, τὸ πρόβλημα συνείδηση καὶ αὐτογνωσία ποὺ δίνει: ψυχικὴ ἐνότητα στὸν ἄνθρωπο τοῦ κόσμου. Εἶναι: ἡ στιγμὴ τῆς ποιητικῆς οὐσίας, ὅπου γίνε-
ται προσωπικὸς ὁ πανανθρώπινος πόνος:

II ΜΠΑΛΑΝΤΑ ΤΟΥ ΣΤΡΑΤΙΩΤΗ

Ἄλιόσα, μικρὲ μακρινέ μας φίλε...

Πόσο σύντομη ἡ ζωὴ σου, πόσο ἀπέραν-
τη ἡ καρδιά!

Στις δυὸ μικρές σου χουφτες κρατᾶς τὰ
πάντα

τὰ αἰώνια σύνορα μιᾶς τρομαγμένης ἀν-
θρωπότητας.

Στις δυὸ σπασμένες φτεροῦγες ἀνεμί-
ζουν ἀκόμα
τὰ ματοθαμένα φλάμπουρα μιᾶς φευ-
γαλέας νιότης.

Μὲς στὴν τρυφερὴ πληγῆ τῆς καρδιάς
σου στήθριξε

τὸ βαρὺ λάβαρο τῆς παγκόσμιας ἀπαν-
θρωπιάς.

Ἄλιόσα, μικρὲ Ἄλιόσα, Μεγάλε ἐσὺ ὁ-
λου τοῦ κόσμου.

Πόσο σύντομη ἡ ζωὴ σου, πόσο ἀπέ-
ραντη ἡ καρδιά!

Τ' ἀργό σου βῆμα ἀκόμα ἀντηχεῖ
σὰ μακρινὸς λυγμός στὸ πλακόστρωτο
τῆς ἀπάνθρωπης πορείας.

Μυημένη στὴ Γαλλικὴ Λογοτεχνία, φυσικὸ ἦταν νὰ φιλοδοξήσει νὰ δώσει στὴν ἐλληνικὴ διανόηση ὅτι πίστεψε καὶ ἀγάπησε ἀπὸ τὸ Εὐρωπαϊκὸ πνεῦμα. Ἡ πρό-
τίμησή της στράφηκε στὸν Σάρλ Μπωντλαίρ, τὸν ποιητὴ καὶ τὸν ἄνθρωπο, καθὼς καὶ στὴν ἐποχὴ του. Ἔτσι μὲ ἀφορμὴ τῆς φιλία τοῦ Μπωντλαίρ μὲ τὸν ἐκδότη τοῦ Πουλὲ Μαλασσί, μᾶς δίνει: τὸ ἔργο «Σάρλ Μπωντλαίρ - Πουλὲ Μαλασσί», σὲ ὑπερ-
πολυτελῆ ἐκδόση τοῦ 1968. Μὲ ἔξοχη πε-
ζογραφικὴ ἱκανότητα ἀναζει ἡ ἐποχὴ τους καὶ θερμαίνεται: ἡ μνήμη γιὰ τὰ ρεύματα καὶ τὴν κίνηση τῶν ἰδεῶν στὴν περίοδο ποὺ γράφτηκαν καὶ κυκλοφόρησαν τὰ «Ἄνθη τοῦ Κακοῦ» ποὺ τόσο θόρυβος προκά-
λεσαν καὶ ποὺ τελικὰ τόσο σύνδεσαν τὸ ὄνομα τοῦ ποιητῆ Μπωντλαίρ μὲ τὴν πνευματικὴ δόξα τῆς Γαλλίας. Παράλληλα ψυχαναλύονται οἱ δυὸ μεγάλες αὐτὲς προσωπικότητες καὶ δημιουργοῦνται οἱ ἐπι-
θήτερες προϋποθέσεις γιὰ τὴν κατανόηση στὴν ἐποχὴ μας τῆς προσφοράς τοῦ Μπωντλαίρ.

Μὲ τὸ δεύτερο ἔργο της «Σὰρ Μπων-

λαίρ, ένας μεγάλος της Τέχνης», έκδοση υπερπολυτελής του 1979, αναλύεται αισθητικά και φιλοσοφικά ή δημιουργία του ποιητή της δύνης και της ήδονης, του μεγάλου Γάλλου ποιητή, του καταταγμένου μεταξύ των παρνασσικών και των συμβολιστών, σε μια αξιόλογη σύνθεση, που φανερώνει το ύψηλο αίσθημα της εθύνης της και διαγράφει τα δοκιμιογραφικά της πρόσημα. Τέλος ή μετάφραση από την Αρκαδίου στη γλώσσα μας σαράντα ποιημάτων από τα «Άνθη του Κακού», σχολιασμένα, κλείνει την τριλογία της για τον Μπωντλαίρ, σε ισοδύναμη παρουσία της με τους άλλους μεταφραστές του στη γλώσσα μας Γ. Σημιριώτη, Κλ. Παράσχο κλπ.

(Βασ. Κραψίτη. Λόγιοι της Ήπειρου. Τόμος Β', 1981).

Η Π Ε Ι Ρ Ο Σ

Ψηλάγναντα έσεις, θουνά
 που σās κρατᾶν τόν ίσο
 τῆς ρεματιᾶς τὸ γόγγυσμα
 καὶ τ' ἀγριμοῦ ὁ ξύπνος,
 τ' Ἀράχτου ὁ πνιχτὸς ἀχὸς
 πὸ ξεκορμίζει ὡς κάτου
 κι ὄρθονέφαλα κρατεῖ
 τὸ στοιχειωτὸ Γιοφύρι:
 φῶς καὶ λευτεριά θουνά
 λαμποκοπᾶτε αἰῶνια...

Φύτρα ἡρώων ξακουστή
 πὸ χρυσοπέλεκτο φορεῖ
 — βυζαντινὸ καμᾶρι, —
 τὸν διπλοκέφαλο Ἄετὸ
 πὸ ξένος δὲν ἀποκοσᾶ
 κανεὶς νὰ τὸν ἐπάρει!

ΜΑΡΙΑ ΑΡΚΑΔΙΟΥ

ΦΙΛΙΠΠΟΣ ΚΟΛΟΒΟΣ

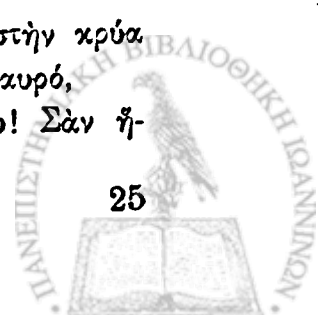
Δάσκαλος πὸ γεννήθηκε στὸ χωριὸ Θεοδώριανα τῆς Ἄρτας. Ζώντας στὸν κόσμο τοῦ παιδιοῦ, ἀφοσιώθηκε στὴ διάπλαση τῆς ψυχῆς του, κυριότερα ἀπὸ τὸ δρόμο τῆς τέχνης. Μὲ αισθητικὴ ικανότητα ξεπέρασε τίς δυσκολίες πὸ παρουσιά-

ζει ἡ παιδικὴ λογοτεχνία. Ἔτσι εἶτε μὲ τὸ ὄνομά του, εἶτε μὲ τὸ ψευδώνυμο Φοῖβος Ἀστέρης ἔδωκε λυρικοὺς στίχους, ἕνὸς πατριδολατρικοῦ καὶ φυσιολογικοῦ κόσμου, καθὼς καὶ μᾶς αἰσιόδοξης πορείας ἔστω καὶ ἂν ξεκινᾶει ἀπὸ χαλάσματα καὶ συμφορές ὅπως αὐτὴ εἶναι, σὲ κάθε γενιὰ ἢ μοίρα τοῦ Ἑλληνισμοῦ:

ΔΙΚΙΟ ΚΑΙ ΛΕΥΤΕΡΙΑ!

Ὅταν, μικρὸ παιδοπούλο, σὲ βλέπω νὰ προβάλεις στὴν πόρτα, στὸ Σχολειὸ,
 μὲ τὰ ψυχρὰ χιονόνερα, μὲ τὰ βαριά ἀγριοκαίρια, ξυπόλυτο, γυμνὸ
 καὶ κρύβεις τὸ βιβλίό σου στὴν κρύα
 σου μασχάλη σὰν κάποιος θησαυρὸς,
 πῶς μοιάζεις τοῦ πατέρα σου! Σὰν ἡ-

Η ΠΕΙΡΩΤΙΚΗ ΠΙΝΑΚΟΘΗΚΗ

(Άρχετο Άποστ. Βερτοδούλου).

Ναός Ἁγίου Νικολάου Δολοῦ Πωγωνίου.

ρωα, παιδί μου, μπροστά μου σέ θωρώ.

Ξενοδουλεύτρα ή μάνα σου σ' έχει κρυφά κκαμάρι, παιδί μου όρφανό, ή δόλια, σάν όρφάναψες, σ' έχει άκριδó προσάτη σό όρόμο τó στενό.

Κι είναι τρανό τó χρέος μας, μικρούλη μου για σένα, τρανή κληρονομιά, σάν έπες ό πατέρας σου εκεί σό Τεπελένι για τήν Έλευθερία!

Τό δόλιο τó σπιτάκι σου, σου τóκαψε ή μπόρα κάποιου καταχτητή!...

θά σ' έτοιμάσω γρήγορα για τούς κακούς έχθρούς μας τρανόν έκδικητή!

Και σό Σχολειό, παιδάκι μου, έγώ θά σέ διδάξω ψυχή, μυαλό, καρδιά, να λαχταρούν, να σκέφτονται, να χεις τρανό σκοπό σου:

Δίκιο και Λευτεριά!

(1947)

Η συμβολή του Φ.λ. Κολοβού στην παιδική λογοτεχνία συμπληρώνεται: α) με την πατριωτική σκηνή τó «Κρυφó Σχολειό», πού γράφτηκε με παράκληση τής Διδασκαλικής Όμοσπονδίας Ελλάδας και ανέβαστηκε την 25 Μαρτίου 1952 από όλα τά Σχολεία τής Στοιχ. Έκπαίδευσης. Τά έσοδα από τή διάθεση του βιβλίου και των εισιτηρίων των, όπως πύό πάνω, γιορταστικών έκδηλώσεων, διατέθηκαν για τήν άνέγερση των έρειπωμένων και γκρεμισμένων διδασκηρίων τής χώρας μας. β) Με τά Άναγνωστικά του τής Γ, Δ και ΣΤ' τάξης του Δημοτικού Σχολειού. Και γ) τó περιοδικό (1953 κ.έ.) «Μαθητικός Κόσμος» πού διαβάστηκε πολύ από τά έλληνόπουλα.

Έκοθέντα Έργα του: α) Τρείς κωμωδίες για παιδιά, 1929, β) Έλληνικό Σχολικό θέατρο 1936, γ) Έλληνικό Σχολικό θέατρο, τόμο: Α, Β, Γ, 1951, δ) Άνθολο-

για Παδικού θεάτρου, τόμοι Α, Β, 1955.

ε) Νέο Έλληνικό Σχολικό θέατρο, 1959.

στ) Νέα Σχολική Άνθολογία Παδικού

Θεάτρου, 1968 και ζ) Δεκάτομη «Ίστο-

ρία των Έλλήνων 1828—1950», 1970,

έκδόσεις Γεωργιάδη. Έπίσης με τó ψευ-

δώνυμο Φοΐθος Άστέρης, εξέδωκε τά πύό-

κάτω βιβλία: α) Έλληνική Μυθολογία

για τά Έλληνόπουλα, 1962, β) «Μιά φο-

ρά κι έναν καιρό», παραμύθια, 1963 κ.ά.

Παράλληλα μελέτες του ποικίλου πε-

ριεχομένου δημοσιεύτηκαν, σέ περιοδικά

κι έφημερίδες, όπως: Α) Η ΠΕΙΡΩΤΙΚΑ

ΧΡΟΝΙΚΑ, τόμος 1938: «Συλλογή λαο-

γραφικού ύλικού νομού Άρτης διά τήν

λαϊκήν λατρεία» πού θραβεύτηκε σό δια-

γωνισμό του σέ μνήμη Γ. Άναγνωστόπου-

λου. Β) ΣΚΟΥΦΑΣ, περιοδικό τής Άρ-

τας: α) Η παιδεία στα Τζουμέρκα από

τήν άλωση ως τόν Άλή πασά, τεύχη 42-

43 του 1976, β) Η παιδεία στα Τζου-

μέρκα από τά χρόνια του Άλή πασά ως

τό 1900, τεύχη 44-45 του 1977, γ) Άν-

θιμος Άργυρόπουλος ή Δημητρίου, ό με-

γάλος αγωνιστής από τά Θεοδώριανα, τεύ-

χη 50-51 του 1970, δ) Η μάχη του Σταυ-

ρου των Τζουμέρκων, ε) Η Άρχαία Ά-

θωμανία, και άλλα. Γ) στην έφημερίδα

«ΠΑΡΑΤΗΡΗΤΗΣ» τής Άρτας: α) Γώ-

γος Μπακόλας, 1971, β) Γεώργιος Καραϊ-

σκάκης, 1972, γ) Ίστορίες Κοινοτήτων

Άρτας 1971-1973, δ) Βιογραφία Μιχαήλ

Μεράνθη κλπ. Δ) Στην έφημερίδα «Η-

ΠΕΙΡΩΤΙΚΟΝ ΜΕΛΛΟΝ» τής Άθήνας:

α) Τό παράπονο του βουνού μας, β) τά

πανηγύρια άλλοτε και τώρα, γ) Έπέτειοι

Θριάμβων, και αρκετές άλλες στίς έφη-

μερίδες: «Ήπειρος», «Τά Θεοδώριανα»,

«Έλεύθερος Λόγος» τής Άρτας κ.ά.

(Βασ. Κραψίτη. Λόγιοι τής Ήπειρου. Τόμος Α' 1979).

ΑΛΕΙΑ ΜΑΡΓΑΡΙΤΑΡΙΩΝ

Οι αγαθοί δημογέροντες και τὰ
«Περὶ διαγραμμάτων» τῆς
Καθαρευούσης...

ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΤΙΚΟΝ

Ὁ Δήμαρχος

καὶ οἱ Δημοτικοὶ Σύμβουλοι καὶ ὁ Ἱερεὺς

Πιστοποιοῦμεν

ὅτι ἡ Ἀθηνᾶ σύζυγος Νικολάου Γκόνγκου
ἐκ Βοστίνης. Ἄποροι ὄν μὴ δυνάμενοι νὰ
ἐξάγῃ τὸ ἐπιούσιον ἄρτον τῆς καὶ οἱ μετὰ
οἱ κάτοικοι τὴν ἀλληλοδογηθοῦμεν καθημε-
ρινός. Ἐχοντες δύο τέκνα ἀνήλικα. ὁ δὲ
σύζυγός τῆς δὲν στέλλῃ οὐδὲ ὀβολόν.
Διὰ τοῦτο παρακαλοῦμεν ὑμᾶς ὅπως εὐα-
ρεστοῦμενοι νὰ μὴ ἐπιβαρύνῃται ταύτην
διότι δὲν ἔχει οὔτε ὀβολόν.

Βοστίνα τῆ 20 Ὀκτωβρίου 1917

Ὁ Δήμαρχος

ΑΘ. ΚΙΤΣΩΝΑΣ

Τὰ Μέλη

ΠΑΝΑΓ. ΕΥΘ. ΚΥΡΟΥΣΗΣ

ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΜΑΝΘΟΥ

Ὁ Ἱερεὺς

ΠΑΠΑ—ΓΕΩΡΓΙΟΣ

Ἀπολογία δημοσίου εἰσπράκτορος

...Μόλις ἐπανακάμψας ἐκ περιόδου ἐ-
κ. Διευθυντῆς μου μᾶς ἐκοινοποίησε ἵνα
λάβω γνώσιν ἐγγράφου Ἰμῶν μὴ ἐγκρι-
νημένης τῆς ἀναρρωτικῆς ἀδείας μου, ρι-
πτόμενος οὕτω εἰς τὴν μοιραίαν ἐξέλεξιν,

τῆς Θεῶ βοηθῶ, ἐκ τοῦ μοιραίου πάθους,
μὴ ὑπάρχοντος ἐνταῦθα εἰδικοῦ ἱατροῦ,
ἀναπόφευκτον φυσικῆς ἀνάγκης ὡς ἐν
ζωῇ ἀνθρώπου, παρακαλῶν ὅπως κατὰ
τάς ἐπικειμένους ἑορτάς μοὶ χορηγηθῇ 10ῆ
μέρος ἀδεία πρὸς ἐνέργειαν ἀπαραιτήτων
καυτηριάσεων...

(Ἀπόσπασμα ἐκ τῆς ἀπὸ 21.3.33 ἀ-
πολογίας τοῦ δημοσίου εἰσπράκτορος
Ταμείου Κονίτσης Ἰ. Α. ὑποβληθεῖ-
σα τῇ Γενικῇ Διοικήσει Ἡπείρου).
(Ἀρχεῖο Μ.Ι.Τ. Οἰκονομίδη)

ΛΑΘΟΣ!

Μόνο οἱ ἀδρανοῦντες δὲν
κάνουν λάθη! Χρόνια, χρόνια
τῆς γεροντικῆς μνήμης χά-
σματα καί... λάθη.

Καὶ ἦταν λάθος, ἀμάρτη-
μα.. τρεῖς ἐξαμαρτεῖν, ἡ ἀ-
ναγραφή στὸ ἐξωφύλλο τοῦ
προηγούμενου τεύχους τοῦ ὀ-
νόματος τοῦ θαυμαστοῦ κα-
λόγερου, σε μπροῦτζο τῆς Εἰ-
ρήνης Χαριάτη - Πραμαντιώ-
τη, Ἀνθίμου Παπαδοπούλου
ἀντὶ τοῦ ὀρθοῦ Ἀνθίμου
Ἀργυροπούλου. Ἡ
ἴδια διόρθωση πρέπει νὰ γίνῃ
καὶ στὴ δεύτερη σελίδα τοῦ
ἐξωφύλλου καὶ στὴν σελίδα
27, ὅπου τὰ βιογραφικά του.

Η Π Ε Ι Ρ Ω Τ Ι Κ Η Π Ι Ν Α Κ Ο Θ Η Κ Η

Ναός τοῦ Ἁγίου Νικάνορα Κονίτσης.
(Ἀρχεῖο Ἀποστ. Βερτοδούλου).

Ἑσωτερικὴ Ζωὴ καὶ Κίνησις

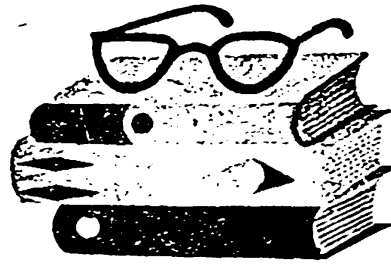
ΤΙΜΗΤΙΚΗ ΣΤΗΛΗ ΕΙΣΦΟΡΩΝ

Ἀπὸ μῆνα σὲ μῆνα συνεχίζεται κάτι, ποὺ δὲν ἔχει εὐκολὰ προηγούμενο. Εἶναι τὸ δημοψήφισμα τῆς ἀγάπης τῆς «Ἑπειρωτικῆς Ἑταιρείας», πρὸς τοὺς φίλους τῆς, τὰ Μέλη τῆς καὶ τοὺς Ὑποστηρικτάς τῆς καὶ αὐτῶν, ποὺ ἀνταποκρινόμενοι, τῆ στήριζον μὲ τὴν πάσης φύσεως αὐτοπροαίρετες εἰσφορές τους. Κρίκοι αὐτῆς τῆς ἀλυσίδας τῆς ἀγάπης σ' αὐτοὺς τοὺς ἀπάνθρωπους καιροὺς, ποὺ ζοῦμε εἶναι αὐτὸ τὸ μῆνα, οἱ:

	Δρχ.	Ὁ ἱστορικὸς ἐρευνητὴς κ. Δημ. Παπαζήσης	1000
	500	Ὁ κ. Ἀπ. Φρίγκας γιὰ τὸ Δελτίο	500
		Ὁ Πανηπειρωτικὸς Σύλλογος Πατῶν ὁμοίως	500
		Ἡ κυρία Σμάρω Γεωργιάδου τὴν τακτικὴ ἐνίσχυση	1000
		Ὁ λαογράφος - ἱστορικὸς συγγραφέας κ. Κώστας Λαζαρίδης ὁμοίως	1000
		Ὁ κ. Ἀ. Φερούκας εἰς μνήμην τῶν Γονέων τοῦ Κωνσταντίνου καὶ Κυριακούλας καὶ τῆς συζύγου τοῦ Μαρίας	3000
		Ὁ κ. Στέλιος Πανταζίδης εἰς μνήμην τῶν Γονέων τοῦ Γεωργίου καὶ Μαρίας Πανταζίδη	1000
		Ἡ κυρία Ἰωάννα Κ. Σταυροπούλου εἰς μνήμην τοῦ ἀδελφοῦ τῆς Θεοδώρου Μίκου	500
		Ὁ κ. Γ. Μαγκλογιάννης ὁμοίως	500
		Ὁ κ. Γ. Παπακώστας ὁμοίως	500
		Ὁ Ὀρθοδοντιστὴς - ἰατρὸς κ. Ἰ. Μπασογιάννης γιὰ τοὺς γενικωτέρους σκοποὺς τῆς Ἑταιρείας	2000
	500	Ἡ κυρία Φρόσω Ἰωαννίδου τὴν τακτικὴ τῆς ἐνίσχυση	1000
		Ἡ κυρία Βάσω Μάνου ὁμοίως	1000
		Ἡ κυρία Βούλα Ρώσση γιὰ τὸ Δελτίο	500
		Ὁ κ. Προκόπης Κατσέλης ὁμοίως	1000
		Ὁ κ. Σωτήρ. Μπελλάος ὁμοίως	500
		Ὁ Λάκων Γενικὸς Ἀρχίατρος, φίλος τῶν Ἑπειρωτῶν κ. Δημ. Πιερρουτσάκος, Ἀναγνώστης τοῦ Δελτίου καὶ Ἀκροατὴς τῶν Ὁμιλιῶν τῆς Ἑταιρείας, τὴν τακτικὴ τοῦ ἐνίσχυση	500
Ὁ Δάσκαλος κ. Ν. Μουδόπουλος γιὰ τὸ Δελτίο	500		
Ὁ κ. Δημ. Ζέρβας ὁμοίως	500		
Ἡ κυρία Τζένη Θρεψιάδη ὁμοίως	500		
Ὁ κ. Βύριων Μπόζιος γιὰ τοὺς γενικωτέρους σκοποὺς	2000		
Ὁ συγγραφεὺς κ. Λέων Μελάς, Σύμβουλος τῆς Ἑταιρείας, γιὰ τὴν ἐνίσχυση τῶν σκοπῶν τῆς εἰς μνήμην Ἀρκαγάθου Γούτα	2000		
Ὁ κ. Κλεάθ. Ρόκος γιὰ τὸ Δελτίο	500		
Ὁ Καθηγητὴς καὶ Γενικὸς Γραμματέας τοῦ Ὑπ. Παιδείας κ. Δημ. Ρόκος γιὰ τὸ Δελτίο	500		
Ὁ κ. Δημ. Γαννῆς γιὰ τοὺς γενικωτέρους σκοποὺς εἰς μνήμην τῆς γιαγιάς τοῦ Σοφίας Ζωῆδου ἀπὸ Βίτσα Ζαγορίου	1000		
Ἡ κυρία Νίκη Παπαχρυσάνθου γιὰ τὸ Δελτίο μὲ τοὺς χαιρετισμούς τῆς	1000		
Ὁ κ. Β. Σακκαλῆς Σουδενιώτης τῶν Καλαβρύτων ὁμοίως	1000		
Ἡ κυρία Ἀγ. Ἀλεξιάδου ὁμοίως	1000		

Ο κ. Γεώργ. Κούνδουρος	1000
Ο Μακεδών - Βορειοηπειρωτικής καταγωγής κ. Δημ. Ζηρόπουλος τήν τακτική ενίσχυση	500
Ο κ. Γ. Τσάντης για τὸ Δελτίο	500
Ἡ συμβολαιογράφος κυρία Δ. Αυ- τερίνα εἰς μνήμην τοῦ πατέρα της Θωμά Παππά	3000
Ο κ. Γ. Βίκας ἀπὸ τὰ Γιάννινα	1000
Ἡ Ἐνωσιὴ Ἐπαρχίας Δελδίνου διὰ τοῦ Προέδρου της κ. Μιχ. Πάντου	1000
Ἡ λογοτέχνης κυρία Μαρ. Ἀρ- καδίου εἰς μνήμην τῶν προσφι- λῶν νεκρῶν της καὶ γιὰ τὴν ἐ- νίσχυση τοῦ Δελτίου	4000
Ο κ. Εὐθύμ. Βλάχος γιὰ τὸ Δελτίο	500
Ἡ κυρία Ἐλευθερία Ν. Τσουμάνη τήν τακτικὴν της ενίσχυση	1000
Ο Δάσκαλος καὶ ἱστορικός συγγρα- φέας κ. Φίλιπ. Κολοβός γιὰ τὸ Δελτίο	500
Ο κ. Γ. Σωτηρόπουλος ἑμοίως	500
Ο κ. Σωτήρ. Γκόνος ἑμοίως	500
Ο κ. Λάμπρος Χρήσιμος ἑμοίως	400
Ο ὑποστράτηγος κ. Γεώργ. Τέ- λης ὑπὲρ τῶν γενικωτέρων σκο- πῶν τῆς Ἐταιρείας καὶ γιὰ τὸ Δελτίο	2000
Ο κ. Κων. Παπαδόπουλος εἰς μνήμην τοῦ ἀδελφοῦ του Ἀχιλ- λέως Παπαδοπούλου	2000
Οἱ Εὐανθία καὶ Ἀφροδίτη Μέν- τζου γιὰ τὸ περιοδικὸν	500
Ο κ. Ἀπόστ. Βερτόδουλος	500
Ἡ τακτικὴ χορηγὸς τῆς Ἐται- ρείας κυρία Νίκη Μπούντα ἀν- τί στεφάνου γιὰ τὸ θάνατο τοῦ τ. Βουλευτοῦ Ἀλέκου Παπα- δοπούλου	2000

Ο ΕΦΟΡΟΣ ΤΗΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ Γυμνασιάρχης κ. Πελοπ. Οικονο- μίδης γράφει:

- 1) Ἑρμοῦ Θ. Μουδοπούλου: Περὶ τοῦ ἐν
Ρουμανία Ἑλληνικοῦ Τύπου (Συμπλη-
ρωματικὰ πληροφορία: ἐπὶ τινος δημο-
σιεύματος). Ἐν Ἀθήναις 1981.
- 2) Ἰ. Ὀρ. Καλογήρου: Ἡ πνευματικώ-
της τῆς Ὀρθοδόξου Πατερικῆς παρα-
δόσεως εἰς τὴν Οἰκουμενικὴν αὐτῆς ἐ-
πικαιρότητα. (Ἀριστοτέλειο Πανεπι-
στήμιο Θεσσαλονίκης). Θεσσαλονίκη 1981.
- 3) Ἄννας Δερέκα: Δυὸ φορές λέν τὴν ἀ-
λήθεια ἢ ὁ σπόρος τοῦ κακοῦ. Ἀθήναι
1981.
- 4) Δημήτρη Εὐστ. Κάσσιου: Ἡ Κοινό-
τητα Προσηλίου καὶ ὁ οἰκισμὸς Βίνια-
νης - Ἀμφίσσης, Λυκοποριὰ 1981.
- 5) Μηνᾶ Ἀλ. Ἀλεξιάδη: Βιβλιογραφία
γιὰ τὴν Ἡπειρο (1979—1980). (Ἀ-
νάτυπο: Ἡπειρωτικὰ Χρονικά. Τόμος
23, Ἰωάννινα 1981.
- 6) Γεωργίου Θ. Λυριτζῆ: Σελίδες ἀπὸ
τὸ Μακεδονικὸ Νεοαρματωλισμὸ. Οἱ
Δυτικομακεδόνες Ἀρματωλοὶ Ἀδελφοὶ
Κουτσομάρη. (Σύνδεσμος Γραμμμάτων
καὶ Τεχνῶν Ν. Κοζάνης). Θεσσαλο-
νίκη 1981.
- 7) Δέσπω Καρβέλη: Τὸ Χρέος. Ἀθήνα
1981.
- 8) Δέσπω Καρβέλη : Τὸ Πανηγύρι τῆς
«Λευτεριάς». Ἀθήναι 1963.

Ίω. Κουσκούνα - Κυρ. Χασαπογιάννη -
Ίω. Κακαβούλια: Θυρεᾶτις Γῆ. - Ί-
στορία - Ἀρχαιολογία - Λαογραφία.
Ἀθήνα: 1981. Ἔκδοση Πνευματικοῦ
Κέντρου Ἀστρουσῶν Ἰδρύματος «Μνήμη
Ἀγγελικῆς Λεων. Ζαφείρη».

-Ριζάρειος Ἐκκλησιαστικὴ Παιδεία. Τό-
μος Β. Ἐν Ἀθήναις 1981. (Πωλεῖται
εἰς τὴν Ριζάρειον Ἐκκλ. Σχολήν ἀντί-
δρχ. 500).

-Βασίλη Κραφίτη: Ἡ Ἀληθινὴ Ἱστο-
ρία τοῦ Σουλίου (1600—1803). Ἀθή-
να 1982.

Τύποι τῶν Γιαννίνων.
Μιχ. Διανέξης (ὁ Γαμβέτας).
(Ἀρχεῖο Ἀποστ. Βερτοδούλου).

Ἐργαζομένη Ἀγίου Νικολάου Γραμμένου.

(Ἀρχεῖο Λουκᾶ Μᾶη).

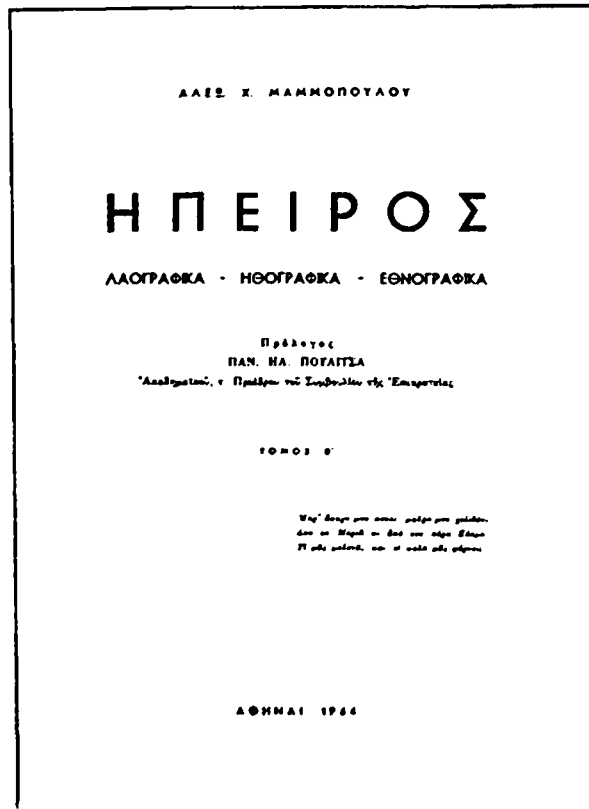
ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ Δ. ΤΣΕΚΟΥΡΑ:
ΑΠΟ ΤΟΥ 98ου ΥΨΩΜΑΤΟΣ.
ΑΝΑΜΝΗΣΕΙΣ ΗΠΕΙΡΩΤΟΥ
ΑΓΩΝΙΣΤΟΥ. 1979.

Ένα βιβλίο πολυσέλιδο φορτωμένο με αναμνήσεις και πλήθος σπανίων και ανέκδοτων φωτογραφιών. Η έκδοση έχει δωρηθεί στην «Ήπειρωτική Έταιρεία» και οι εισπράξεις από την πώληση των αντιτύπων πηγαίνουν για την ανάπτυξη του έργου της. Το βιβλίο σε πολυτελή εμφάνιση έχει διατιμηθεί σε 1000 δραχ.

ΑΛΕΞ. Χ. ΜΑΜΜΟΠΟΥΛΟΥ
ΤΟΥ ΤΟΠΟΥ ΜΟΥ ΚΑΙ
ΤΟΥ ΚΑΙΡΟΥ ΜΟΥ. ΑΘΗΝΑΙ 1968

Από τα δύο βιβλία μένουν λίγα αντίτυπα προς διάθεσιν. (Πληροφορίες στον Συγγραφέα. Τηλέφωνο 6511.669).

ΑΛΕΞ. Χ. ΜΑΜΜΟΠΟΥΛΟΥ
ΗΠΕΙΡΟΣ (με έγχρωμες εικόνες).
ΑΘΗΝΑΙ 1964

Δύο βραβεία σ' ένα χρόνο

Δέν είναι τυχαίο.
'Η κορυφαία ποιότης τών
προϊόντων MISKO ήταν
τό θεμέλιο πάνω στο
όποιο εδρακώθηκε
ή σοβαρή εξαγωγική της
προσπάθεια, πού
καλύπτει 20 χώρες.

Μετά τόν ΧΡΥΣΟ ΕΡΜΗ
1979 (Όκτώβριος),
ή MISKO κέρδισε καί
ΔΙΘΟΝΕΣ ΒΡΑΒΕΙΟ
ΕΞΑΓΩΓΩΝ 1980 (Μάρτιος).

Τό ΔΙΘΟΝΕΣ ΒΡΑΒΕΙΟ
ΕΞΑΓΩΓΩΝ 1980 είναι ή
50η διάκριση πού
άπονέμεται
μέχρι σήμερα στην

MISKO

